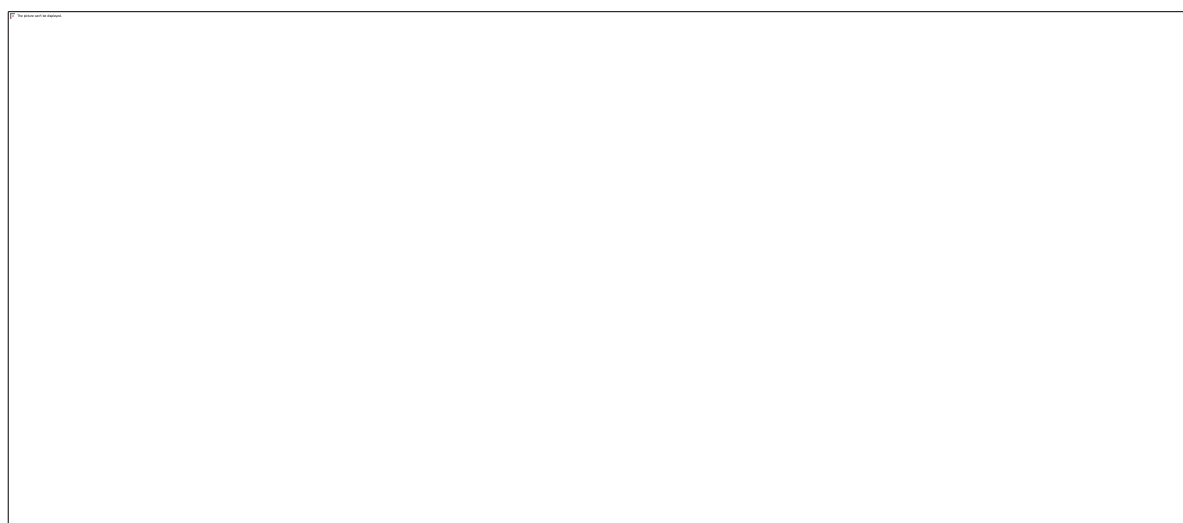

ΘΕΜΑ :

"ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ -ΚΟΣΤΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ -ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ (ΣΚΑΝΔΑΛΟ fintech wirecard)
" "ΓΕΡΜΑΝΙΑ"

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΑΜ : 008/21

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι αφενός η ανάλυση του σύγχρονου πλαισίου μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα στις μέρες μας ο έλεγχος των επιχειρήσεων και αφετέρου η ανάδειξη των αδυναμιών του πλαισίου στην προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος στην περίπτωση της απάτης της εταιρίας Wirecard, η οποία δραστηριοποιήθηκε στον χώρο της Fintech τα προηγούμενα χρόνια, δημιουργώντας το πρώτο μεγάλο σκάνδαλο στον τομέα αυτό. Η μελέτη της περίπτωσης της Wirecard φανερώνει ότι στον βαθμό που μια εταιρία δρα και δραστηριοποιείται σε ένα νέο αρρυθμιστο πλαίσιο (ή αν όχι αναγκαστικά αρρυθμιστο, τουλάχιστον όχι όσο το δυνατόν αυστηρό) οι νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες που αυτές προσφέρουν καταρρίπτουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα των παραδοσιακών προσεγγίσεων ελέγχου. Για τον λόγο αυτό είναι ανάγκη να επικαιροποιηθεί το πλαίσιο ελέγχου ώστε να είναι σε θέση να είναι αποτελεσματικό και αποτρεπτικό για την εμφάνιση νέων οικονομικών σκανδάλων.

Abstract

The purpose of this thesis is, on the one hand, the analysis of the modern framework in which businesses audit takes place nowadays, and on the other hand, the highlighting of the weaknesses of the framework in the defense of the public interest in the case of the fraud of the Wirecard company, which was active in the field of Fintech in previous years, creating the first major scandal in this sector. The study of the case of Wirecard reveals that to the extent that a company acts and operates in a new unregulated context (or if not necessarily unregulated, at least not as strict as possible) the new technologies and the possibilities they offer greatly undermine efficiency of traditional audit approaches. For this reason, it is necessary to update the audit framework so that it is able to be effective and prevent the emergence of new financial scandals.

1. Εισαγωγή	5
2. Η έννοια και η σημασία της Ελεγκτικής στο σύγχρονο περιβάλλον και η σύνδεσή της με την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.....	6
2.1 Η σημασία των Διεθνών Προτύπων για την Ελεγκτική και την Λογιστική	6
2.2. Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος και ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου.....	7
2.3 Ειδική αναφορά στην συμβολή του εσωτερικού ελέγχου.....	9
2.4 Βιώσιμη Λογιστική, Βιώσιμος Έλεγχος και Αναφορές Βιώσιμης Ανάπτυξης..	13
3. Οι αμοιβές του ελέγχου και οι συνέπειες τους στην ποιότητα του ελέγχου και την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης	19
3.1 Ορισμός αμοιβών ελέγχου	19
3.2 Φυσιολογικές και μη φυσιολογικές αμοιβές ελέγχου και ποιότητα του ελέγχου	21
3.3 Παράγοντες που συνδέονται με τις αμοιβές των ελεγκτών	23
3.3.1 Σύνδεση αμοιβών ελέγχων και εταιρικής απάτης	23
3.3.2 Μέγεθος συμβουλίου και αμοιβές ελέγχου	25
3.3.3 Ανεξαρτησία Διοικητικού Συμβουλίου και Αμοιβές Ελέγχου.....	25
3.3.4 Ο αντίκτυπος της φήμης της εταιρείας στις αμοιβές ελέγχου.....	26
3.3.5 Μέγεθος ελεγκτικής επιτροπής και αμοιβές ελέγχου	27
4. Οικονομικές απάτες και ο ρόλος του ελέγχου	29
4.1 Χειραγώγηση οικονομικών καταστάσεων και εταιρικές απάτες.....	29
4.2 Παραδοσιακές μέθοδοι ελέγχου και εταιρικές απάτες.....	31
4.3 Η θεωρία του τριγώνου της απάτης και η διεύρυνσή της	32
4.4 Η σημασία του «φαινομένου της αραίωσης».....	34
4.5 Ο ρόλος του ελέγχου στην πρόληψη της διαφθοράς	36
4.6 Η αποτυχία του ελέγχου.....	38

5. Η περίπτωση της Wirecard	40
5.1 Το χρονικό του σκανδάλου	40
5.2 Αιτίες του σκανδάλου	43
5.3 Αποτελέσματα και αλλαγές στο πλαίσιο ως αντίκτυπος της απάτης της Wirecard	46
Συμπεράσματα	51
Βιβλιογραφία	53

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέσα στην πολύπλοκη και ραγδαίως εξελισσόμενη σημερινή οικονομική πραγματικότητα, ο ρόλος του ελεγκτή αποκτά μια συνεχώς αυξανόμενη σημασία και έναν ειδικό ρόλο. Ο έλεγχος των μεγάλων οικονομικών μονάδων ,που συγκεντρώνουν συνήθως αξιόλογο πλούτο, ο οποίος είναι κτήμα ενός ευρύτερου φάσματος κοινωνικών τάξεων , καθίσταται σήμερα όλο και πιο επιτακτικός. Μάλιστα στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να προστεθεί και ο ρόλος της ψηφιοποίησης της οικονομίας, η οποία πλέον παρέχει νέες ευκαιρίες και δυνατότητες αποφυγής των ελέγχων για μια σειρά από εταιρίες, αυξάνοντας έτσι την πιθανότητα για εταιρική απάτη εις βάρος του κοινωνικού συνόλου.

Με αυτήν την έννοια, ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι αφενός η ανάλυση του σύγχρονου πλαισίου μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα στις μέρες μας ο έλεγχος των επιχειρήσεων και αφετέρου η ανάδειξη των αδυναμιών του πλαισίου στην προώθηση του δημοσίου συμφέροντος στην περίπτωση της απάτης της εταιρίας Wirecard, η οποία δραστηριοποιήθηκε στον χώρο της Fintech τα προηγούμενα χρόνια, δημιουργώντας το πρώτο μεγάλο σκάνδαλο στον τομέα αυτό.

Για τον λόγο αυτό εκτός από αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο, η εργασία αποτελείται από τέσσερα ακόμα κεφάλαια. Το δεύτερο κεφάλαιο αναλύει την έννοια της ελεγκτικής και παρουσιάζει την τάση που παρατηρείται εδώ και αρκετά χρόνια για στροφή προς την έννοια της βιωσιμότητας. Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει την σύνδεση της αμοιβής των ελεγκτών με την ποιότητα του ελέγχου, ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι σύγχρονες και οι παραδοσιακές θεωρίες για την εταιρική απάτη. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο λαμβάνει χώρα η παρουσίαση της περίπτωσης της εταιρίας Wirecard,, των γεγονότων που έλαβαν χώρα και οδήγησαν στην αποκάλυψη του σκανδάλου και στις επιπτώσεις που αυτό δημιούργησε.

2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ Π ΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠ ΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.

2.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠ ΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Οι επαγγελματίες λογιστές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στο παγκόσμιο οικοσύστημα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, τόσο στην προετοιμασία των οικονομικών πληροφοριών μιας εταιρείας σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς όσο και στην απόδοση υπηρεσιών ελέγχου και διασφάλισης των χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών μιας εταιρείας. Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτών, άλλων παρόχων κεφαλαίων, ρυθμιστικών αρχών και χρηματιστηρίων, είναι οι άμεσοι δικαιούχοι της υψηλής ποιότητας εργασίας των επαγγελματιών λογιστών. Η ποιότητα της εργασίας τους διευκολύνεται από υψηλής ποιότητας, διεθνώς υιοθετημένα πρότυπα και ιδίως (IOSCO, 2022):

-Τα Πρότυπα δεοντολογίας για επαγγελματίες λογιστές, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων ανεξαρτησίας ελεγκτών που εκδόθηκαν από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Λογιστές (IESBA). και

-Τα Πρότυπα ελέγχου, διασφάλισης και ποιοτικού ελέγχου που εκδόθηκαν από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης (IAASB).¹

Το παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον σήμερα στο οποίο λειτουργούν εταιρείες και επαγγελματίες λογιστές, συνεχίζει να εξελίσσεται και να αυξάνεται σε πολυπλοκότητα, όπως και οι ανάγκες των επενδυτών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών που βασίζονται σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες αναφοράς και διασφάλισης. Το παγκόσμιο οικοσύστημα χρηματοοικονομικής αναφοράς βασίζεται σε υψηλής ποιότητας διεθνή πρότυπα ελέγχου και δεοντολογίας που έχουν υιοθετηθεί σε όλες τις δικαιοδοσίες, έτσι ώστε οι επενδυτές, οι ρυθμιστικές αρχές, τα χρηματιστήρια και άλλοι να μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη στην ποιότητα και την αξιοπιστία των πληροφοριών που χρησιμοποιούν για αποφάσεις κατανομής κεφαλαίων (IOSCO, 2022).

Η ανάπτυξη προτύπων ελέγχου υψηλής ποιότητας και δεοντολογίας που βασίζονται σε ανεξάρτητη, εκτεταμένη και χωρίς αποκλεισμούς ορθή διαδικασία που επιτρέπει τη συνεισφορά όλων των ενδιαφερομένων μερών και υπόκειται σε κατάλληλη εποπτεία, είναι κρίσιμη για αυτήν την εμπιστοσύνη. Τα πρότυπα υψηλής ποιότητας αποτελούν δημόσιο αγαθό και χρησιμεύουν στην αύξηση της εμπιστοσύνης του κοινού στην αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχονται από το οικοσύστημα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

2.2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι εσωτερικοί και εξωτερικοί έλεγχοι χρησιμεύουν ως πηγή πληροφόρησης για το διοικητικό συμβούλιο και συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της επιτροπής ελέγχου. Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια βασική πηγή πληροφόρησης και για την ταξινόμηση σε επίπεδο εταιρικής διακυβέρνησης, επειδή εξυπηρετεί τους άλλους τρεις μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης, αν και υπάρχει περιορισμένη έρευνα σχετικά με τους μηχανισμούς ελέγχου ως μέρος της εταιρικής διακυβέρνησης.

Ωστόσο, οι συνδέσεις μεταξύ των τρόπων λειτουργίας του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου, ειδικά σε αναδυόμενες αγορές και ο αντίκτυπος τέτοιων συνδέσεων στη εταιρική διακυβέρνηση συχνά δεν μελετώνται καθόλου (Ismael et al., 2020). Εξάλλου, το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ISA) 610 παρέχει κατευθυντήριες γραμμές στους εξωτερικούς ελεγκτές ώστε να λαμβάνουν υπόψη το έργο του εσωτερικού ελέγχου κατά τη διεξαγωγή υποχρεωτικών ελέγχων.

Ο εξωτερικός έλεγχος είναι «μια αμερόληπτη, ανεξάρτητη εξέταση από έναν εξωτερικό ελεγκτή της επιχειρηματικής και οικονομικής κατάστασης μιας εταιρείας» (Porter et al., 2003). Η συνολική ευθύνη του εξωτερικού ελεγκτή είναι να παρέχει εύλογη διασφάλιση στους μετόχους της εταιρείας και, γενικά, να βεβαιώνει ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Επιπλέον, οι εξωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αξιολογήσουν εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι αληθείς, δίκαιες και συμμορφώνονται με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές επιλέγονται από τους

μετόχους για να βοηθήσουν στην προστασία του κεφαλαίου τους. Η επιλογή του σωστού ελεγκτή βοηθά στη διασφάλιση ενός διεξοδικού και διαφανούς ελέγχου της επιχείρησης (Rashid, 2017).

Όταν διαφορετικοί οργανισμοί εφαρμόζουν εύλογη διασφάλιση, ο όρος θα είναι πολύ ασαφής. Αντίστοιχα, οι ελεγκτές πρέπει να αποκτήσουν επαρκή και κατάλληλα στοιχεία ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι του οργανισμού συμμορφώνονται με ακριβή λογιστικά πρότυπα. Η εύλογη διασφάλιση είναι μια ιδέα στην οποία έχει ασκηθεί έντονη κριτική, επειδή είναι ευθύνη του ελεγκτή να αποφασίσει τι δημιουργεί εύλογη διασφάλιση για διαφορετικούς οργανισμούς με βάση τις δραστηριότητες και το επιχειρηματικό περιβάλλον του οργανισμού. Εάν οι ελεγκτές πιστεύουν ότι ορισμένες εταιρείες διατρέχουν κίνδυνο λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων τους, μπορεί να πιστεύουν ότι η εύλογη διασφάλιση θα ήταν η διεξαγωγή μιας πιο ενδεδεγμένης επιθεώρησης της επιχείρησης με βάση το μοντέλο του ελεγκτικού κινδύνου. Επομένως, πρέπει να εφαρμοστεί ένα σημαντικό μέρος της κρίσης του ελεγκτή, το οποίο είναι υποκειμενικό ζήτημα (Jaf & hamid Ahmad, 2021).

Η βιβλιογραφία εξετάζει επίσης την επίδραση της Επιτροπής Ελέγχου στην ποιότητα του ελέγχου. Ένας βασικός ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου είναι να βοηθά τους εξωτερικούς ελεγκτές ως μέρος της διαδικασίας εποπτείας τους επί της χρηματοοικονομικής αναφοράς, εμπλέκοντάς τους στο πεδίο εφαρμογής του ελέγχου και στη διαδικασία σχεδιασμού του ελέγχου (Sultana et al., 2019). Εάν οι κανονισμοί και τα πρότυπα ελέγχου τηρούνται σε υψηλό επίπεδο, οι εξωτερικοί ελεγκτές θα μεταφέρουν υψηλής ποιότητας οικονομικές γνωστοποιήσεις στους ενδιαφερόμενους (Elamer et al., 2021).

Η θεωρία των ενδιαφερομένων μερών και η θεωρία πρακτόρευσης υποδεικνύουν ότι οι ενδιαφερόμενοι απαιτούν τη διαδικασία ελέγχου μιας εταιρείας για χρηματοοικονομική αναφορά και επίσης απαιτούν μια τροποποιημένη γνώμη σε περίπτωση ουσιωδών αποτυχιών από τον εξωτερικό ελεγκτή (Velte, 2018). «Ωστόσο, εάν ο εξωτερικός ελεγκτής εξαρτάται από τη διοίκηση, μπορεί να δημοσιεύσει μια «καθαρή» (μη τροποποιημένη) γνώμη και να έρθει σε αντίθεση με τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων» (Velte 2018, σελ. 749).

Επιπλέον, λόγω της ζωτικής σημασίας υποστήριξης που παρέχουν οι εξωτερικοί ελεγκτές για να βοηθήσουν την Επιτροπή Ελέγχου στις αρμοδιότητες παρακολούθησης τους, τα μέλη της επιτροπής απαιτούν αυστηρούς εξωτερικούς ελέγχους (Aldamen et al. 2018). «Οι αποτελεσματικές Επιτροπές Ελέγχου μπορούν να επηρεάσουν τις αμοιβές ελέγχου που προκύπτουν από τέτοιες αλληλεπιδράσεις (1) διευρύνοντας το εύρος της δέσμευσης ελέγχου σε μια συνολική προσπάθεια να αυξηθεί η ποιότητα του ελέγχου και επομένως και η αμοιβή του ή (2) μειώνοντας τον κίνδυνο ελέγχου για τον ελεγκτή» (Sultana et al. 2019).

Οι Επιτροπές Ελέγχου υψηλής ποιότητας έχουν μεγαλύτερα κίνητρα για τη διασφάλιση πρόσθετων προσπαθειών ελέγχου από τον εξωτερικό ελεγκτή για την προστασία του κεφαλαίου της φήμης τους και τη μείωση των κινδύνων επίλυσης διαφορών. Ως εκ τούτου, τα χαρακτηριστικά των διευθυντών των Επιτροπών Ελέγχων θα πρέπει να έχουν ζωτικό αντίκτυπο στον βαθμό συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών, του εξωτερικού ελεγκτή και της Επιτροπής.

Κάποιες έρευνες στην σχετική βιβλιογραφία αναφέρουν μια θετική σχέση μεταξύ της Επιτροπής Ελέγχου και των αμοιβών ελέγχου, υποστηρίζοντας ότι οι επιτροπές υψηλής ποιότητας επιδιώκουν μεγαλύτερες προσπάθειες ελέγχου, με αποτέλεσμα υψηλότερες αμοιβές ελέγχου (π.χ. Lee & Mande, 2005). Αυτό συμβαίνει επειδή ένας ελεγκτής υψηλής ποιότητας παρέχει ισχυρή βεβαιότητα για την ποιότητα των λογιστικών πληροφοριών. Ωστόσο, άλλες μελέτες τεκμηριώνουν μια αρνητική σχέση (π.χ. Krishnan και Visvanathan 2009). Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στο ότι οι πολύ αποτελεσματικές Επιτροπές Ελέγχου έχουν λιγότερη ζήτηση για αυξημένη προσπάθεια ελέγχου, καθώς μπορούν να παρακολουθούν αποτελεσματικά ορισμένες από τις διαδικασίες του ελέγχου οι ίδιες.

2.3 ΕΙΔΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η απόδοση περιγράφεται ως το αποτέλεσμα των λειτουργιών μιας οικονομικής μονάδας για ένα χρονικό διάστημα, όπως ένα έτος, και προκύπτει από τη χρήση των πόρων που διαθέτει η μονάδα. Όταν η χρήση πόρων είναι κατάλληλη, η απόδοση είναι

καλή. (Anis, 148: 2020). Η έννοια αυτή της απόδοσης είναι γνωστή ως ένας από τους πρωταρχικούς δείκτες που χρησιμοποιούσε η οικονομική μονάδα για να καθορίσει την επιτυχία ή την αποτυχία της, καθώς και για να βοηθήσει τα ανώτερα στελέχη στη λήψη κρίσιμων και στρατηγικών αποφάσεων στην οικονομική μονάδα (Nhamo et al., 2021).

Η πρακτική του εσωτερικού ελέγχου σε διαφορετικά νομικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα ωφελεί τους οργανισμούς που διαφέρουν ως προς τους στόχους, το μέγεθος, την πολυπλοκότητα και τη δομή. Άτομα εντός ή εκτός των οργανισμών ασκούν επίσης εσωτερικούς ελέγχους. Αν και αυτές οι διαφορές μπορεί να επηρεάσουν την πρακτική του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε περιβάλλον ξεχωριστά, η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Πρακτική του Ελέγχου (τα Πρότυπα) είναι απαραίτητη προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές και η δραστηριότητα εσωτερικού ελέγχου να εκπληρώσουν τις ευθύνες τους.

Ο ελεγκτής θα πρέπει να ασκεί τον εσωτερικό έλεγχο και να παρέχει ένα πλαίσιο αναφοράς για την εκτέλεση και την προώθηση ενός ευρέος φάσματος υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου προστιθέμενης αξίας. Στοχεύει επίσης να θέσει τα θεμέλια για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου και τη βελτίωση των λειτουργιών και του έργου του οργανισμού. Αυτά τα πρότυπα απαιτούν ένα σύνολο υποχρεωτικών απαιτήσεων που βασίζονται σε αρχές (IIA, 2016).

Η βιώσιμη απόδοση είναι ένας τρόπος να τεθούν οι δυνατότητες της οικονομικής μονάδας και τα τεχνολογικά της εργαλεία για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, των υπηρεσιών και των λειτουργικών διαδικασιών της για την επίτευξη του οράματος και του σκοπού της οικονομικής μονάδας. Η οικονομική μονάδα βοηθά στον εντοπισμό των πιο σημαντικών στόχων που πρέπει να επιτευχθούν και αφαιρεί τυχόν εμπόδια ή φραγμούς που εμποδίζουν την οικονομική μονάδα να επιτύχει τους στόχους της. Της δίνει επίσης τη δυνατότητα να επιτύχει τους στόχους της θέτοντας μοναδικές κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση κρίσεων και καταστροφών και βοηθώντας τη διοίκηση να διασφαλίσει ότι οι εργαζόμενοι έχουν την εμπειρία και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, καθώς και τοποθετώντας κάθε άτομο στην κατάλληλη θέση ως μέρος της επιχείρησης (Nappi & Rozenfeld, 2015).

Οι Al-Jaifi et al. (2017), στην ανάλυσή τους για τη σχέση μεταξύ της ισχύος της εταιρικής διακυβέρνησης και της χρηματιστηριακής ρευστότητας στη Μαλαισία, διαπίστωσαν ότι εταιρείες με ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση - και ισχυρό εσωτερικό έλεγχο- έχουν θετική επίδραση στη χρηματιστηριακή τους ρευστότητα. Ο Mihret (2014) ξεφεύγει από την παραδοσιακή οπτική του εσωτερικού ελέγχου και τον θεωρεί έναν ελεγκτικό μηχανισμό που δημιουργεί προστιθέμενη αξία αυξάνοντας την απόδοση του κεφαλαίου. Οι Prawitt et al. (2009) διαπιστώνουν στη μελέτη τους ότι ο εσωτερικός έλεγχος μειώνει τη χρήση της λεγόμενης διαχείρισης κερδών (η χρήση λογιστικών τεχνικών για τη δημιουργία οικονομικών καταστάσεων που παρουσιάζουν μια υπερβολικά θετική άποψη για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και την οικονομική θέση μιας εταιρείας) και έτσι, ενισχύει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς.

Εξάλλου, όπως σημειώθηκε και προηγουμένως, οι ερευνητές επικεντρώνονται στον ορισμό, τις λειτουργίες και τα στάδια της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας (Blaga, 2020). Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στον συνδυασμό θεωρητικών και πρακτικών πτυχών της διενέργειας ελέγχου από τρίτους με αναφορά στη χρήση σχετικών εγγράφων από τον ελεγκτή.

Με αυτήν την έννοια, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα σύστημα δεικτών για την αξιολόγηση της εφαρμογής ενός καινοτόμου νέου μοντέλου εσωτερικού ελέγχου (Rahayu & Rahayu, 2020). Οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν ρόλους στο πλαίσιο του νέου μοντέλου εάν λάβουν υποστήριξη με τη μορφή δεσμεύσεων της διοίκησης. Το νέο παράδειγμα εσωτερικού ελέγχου θα είναι χρήσιμο για την παροχή εμπιστοσύνης στην επίτευξη των οργανωτικών στόχων και τον προσδιορισμό του προσωπικού της εταιρείας ως κύριας πηγής ελέγχου.

Για το σκοπό αυτό, οι ερευνητές προτείνουν τη χρήση μιας αποτελεσματικής πολιτικής σχετικά με τις διαδικασίες ενημέρωσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας και του συστήματος διαχείρισής τους (Fridrich et al., 2022). Επιπλέον, η εισαγωγή ενός αξιόπιστου και αντικειμενικού ορισμού της διάθεσης περιουσιακών στοιχείων στις λογιστικές διαδικασίες θα συμβάλει στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης της κίνησης τους. Εξάλλου, ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων απαιτεί τη χρήση

επαρκών πληροφοριών σχετικά με τα ενσώματα πάγια στοιχεία που έχουν διατεθεί, για τη σύνδεση των στοιχείων αυτών με τα λογιστικά αρχεία.

Πρέπει επίσης να επιβεβαιωθούν οι πληροφορίες ότι τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να κεφαλαιοποιούνται. Ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη για κατάλληλο επίπεδο εσωτερικού ελέγχου, ειδικά σχετικά με την κίνηση των παγίων στοιχείων και την ανάγκη τεκμηρίωσης και ενημέρωσης του αρμόδιου προσωπικού της εταιρείας. Αυτή η προσέγγιση, απαιτεί τη βελτίωση της σύνθεσης της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου στις βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Εκτός από τον ορισμό από τον επαγγελματία ελεγκτή, η επιστημονική βιβλιογραφία προσφέρει μια ευρεία ποικιλία πιθανών θετικών επιδράσεων του εσωτερικού ελέγχου και, επομένως, πιθανούς ορισμούς αξίας. Π.χ. Οι Gramling et al. (2004) ορίζουν τον εσωτερικό έλεγχο ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την παρακολούθηση και τη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης και βλέπουν την ισχυρότερη αξία του εσωτερικού ελέγχου στη βελτίωση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτή η αντίληψη της προστιθέμενης αξίας του εσωτερικού ελέγχου τεκμηριώνεται από πολυάριθμες μεταγενέστερες εργασίες (π.χ. Archambeault et al., 2008).

Οι Sarens και Abdolmohammadi (2011) επαληθεύουν αυτό το εύρημα δηλώνοντας ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει ρόλο παρακολούθησης στην εταιρική διακυβέρνηση και επιπλέον δείχνουν ότι αυτός μειώνει τις ασυμμετρίες πληροφοριών μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της διοίκησης. Ωστόσο, πρόσφατες μελέτες υποστηρίζουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν εκπληρώνει επαρκώς τον «ρόλο επίβλεψης της διακυβέρνησης» (Leung et al., 2011) και επομένως οι προσδοκίες των ενδιαφερομένων για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μειώνονται σημαντικά (Chambers & Odar, 2015). Έτσι, δεδομένου ότι η επιτροπή ελέγχου και η ανώτερη διοίκηση δεν είναι σε θέση να ελέγχουν και να παρακολουθούν όλες τις δραστηριότητες και διαδικασίες που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση, βασίζονται στον εσωτερικό έλεγχο ως ανεξάρτητη και αντικειμενική λειτουργία υποστήριξης.

Σε συνέχεια της προηγούμενης παραγράφου όπου υπογραμμίστηκε η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στην βελτίωση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης και των διαδικασιών διακυβέρνησης, στην παράγραφο αυτή το ενδιαφέρον στρέφεται στην μελέτη των αλλαγών που συνέβησαν τα τελευταία χρόνια ως προς την ανάγκη για αναφορά σχετικά με τις βιώσιμες δράσεις της επιχείρησης.

Υπάρχουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και ηθικά ζητήματα που μπορούν να αντιμετωπιστούν εγκαίρως από εταιρείες ή οργανισμούς με αξιολόγηση των αλληλεπιδράσεών τους με το περιβάλλον και την κοινωνία (Van Liempd & Busch, 2013). Πολλοί ενδιαφερόμενοι αναμένουν από τις εταιρείες ή τους οργανισμούς να εφαρμόζουν πρακτικές με στόχο τη βιωσιμότητα και να αναφέρουν αυτές τις ενέργειες και τα αποτελέσματά τους.

Υπάρχει ανάγκη να κατανοήσει κανείς την ανάπτυξη της βιωσιμότητας με ολιστικό και ολοκληρωμένο τρόπο, καθώς είναι απαραίτητο για το μέλλον του ανθρώπινου είδους να διασφαλιστεί ότι θα υπάρχει για τις μελλοντικές γενιές ένας κατοικήσιμος πλανήτης. Υπό τον τίτλο της διαχείρισης βιωσιμότητας ή της απόδοσης βιωσιμότητας, οι εταιρείες αναγνωρίζονται για τον αντίκτυπο των ενεργειών τους στη βιωσιμότητα (Hernandez & de Paula, 2020).

Η ανάγκη για πληροφορίες από ενδιαφερόμενους φορείς, όπως κυβερνήσεις ή κοινότητες όπου οι εταιρείες διαθέτουν κέντρα λειτουργίας και μονάδες επεξεργασίας, διευρύνει σταδιακά τον όγκο και τους τύπους των πληροφοριών που απαιτούνται να αποκαλυφθούν. Αυτή η κατάσταση οδήγησε τους λογιστές, τόσο τους επαγγελματίες όσο και τους ακαδημαϊκούς, να διευρύνουν την οπτική τους για τη λογιστική και την ελεγκτική, επιτρέποντάς τους να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για να ενημερώσουν την κοινωνία σχετικά με τον αντίκτυπο της βιωσιμότητας των εταιρειών ή των οργανισμών, συνδέοντας τη βιωσιμότητα με τη λογιστική (Vysochan et al., 2021).

Τα συστήματα λογοδοσίας παρέχουν την ευκαιρία να επιδειχθούν τα αποτελέσματα της κοινωνικής δέσμευσης που εκφράζεται στις αποστολές και τα

οράματα των οργανισμών, καθώς και η αποτελεσματική παράδοση αγαθών και υπηρεσιών που στοχεύουν στην κάλυψη των αναγκών της κοινότητας. Στην πραγματικότητα, η λογιστική και η ελεγκτική πρέπει να τείνουν στην αναζήτηση ενός μέσου αναπαράστασης και μέτρησης όλων των στοιχείων (ένα σύστημα λογοδοσίας), καθώς ένας από τους κύριους στόχους της είναι η εννοιολόγηση και η μέτρηση του φαινομένου της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Eugenio et al., 2021).

Επιπλέον, η λογιστική και η ελεγκτική μπορεί να βοηθήσουν στην επίτευξη των στόχων ανάπτυξης βιωσιμότητας. Σε αυτό το πλαίσιο αναδεικνύεται η λογιστική βιωσιμότητας που ασχολείται με τη διεκπεραίωση των επιχειρηματικών συναλλαγών. Λαμβάνει υπόψη οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες για τη διαφύλαξη των επιχειρηματικών περιουσιακών στοιχείων και την προστασία των συμφερόντων της κοινωνίας (Imoniana et al., 2018).

Με αυτήν την έννοια, σημειώνεται ότι οι λειτουργίες μιας επιχείρησης διερευνώνται τόσο από εσωτερικούς όσο και από εξωτερικούς κανονισμούς και υποχρεούνται να συμμορφώνονται με έναν αυξανόμενο αριθμό κανονισμών που προέρχονται από πολλές πηγές και ποικίλλουν σε πολυπλοκότητα. Για να μετριαστεί ο αρνητικός αντίκτυπος του κινδύνου συμμόρφωσης, είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς τι επιτρέπεται και τι δεν επιτρέπεται κατά τη διεξαγωγή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Επομένως, η πρόσληψη ενός υπεύθυνου συμμόρφωσης μπορεί να είναι μια αξιόλογη επιλογή (Thottoli, 2022).

Η έννοια της λογιστικής βιωσιμότητας συνεπάγεται την αντιμετώπιση των εμπορικών συναλλαγών που πραγματοποιούνται από οργανισμούς λαμβάνοντας υπόψη οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες (Gil-Marín et al., 2022). Οι ενέργειες που επηρεάζουν άμεσα την εξωτερική απόδοση ενός οργανισμού αντικατοπτρίζονται στη λογιστική βιωσιμότητας. Ωστόσο, ο έλεγχος βιωσιμότητας είναι μια πρακτική που εξετάζει πόσο καλά τα πάει μια εταιρεία όσον αφορά τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τον Ijiri (1983), η λογιστική βιωσιμότητας καθορίζει τις αρχές και τις συμβάσεις που καθοδηγούν την αποτύπωση και την καταγραφή της χρηματοοικονομικής λογιστικής. Οι οργανισμοί χρησιμοποιούν ενοποιημένα και τυποποιημένα σύνολα ελέγχων συμμόρφωσης πιο συχνά λόγω του αυξανόμενου

αριθμού κανονισμών. Ωστόσο, συχνά δεν συμμορφώνονται με τους επιχειρηματικούς κανονισμούς και τιμωρούνται αυστηρά από την κυβέρνηση. Ωστόσο, ένας έλεγχος συμμόρφωσης και οι λογιστικές αναφορές βιωσιμότητας εγγυώνται βελτιωμένη εποπτεία των νομικών θεμάτων του οργανισμού και συμβάλλουν στην τήρηση μιας σειράς πρόσθετων κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών νόμων, των περιβαλλοντικών νόμων, των νόμων για την προστασία των καταναλωτών και άλλων σχετικών νόμων για τις επιχειρήσεις (Ijigí, 1983).

Σήμερα, εμφανίζονται παγκόσμια πρότυπα για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη βιωσιμότητα. Ο αριθμός των αναφορών για τη λογιστική βιωσιμότητας αυξάνεται συνεχώς. Το κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος και τα οφέλη της οργανωσιακής στρατηγικής μπορούν να εντοπιστούν συστηματικά και να συνδεθούν μέσω της εφαρμογής της λογιστικής βιωσιμότητας. Για να αλλάξουν οι προοπτικές των ενδιαφερομένων από τις τακτικές δραστηριότητές τους, είναι απαραίτητο να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για τη σημασία των μακροπρόθεσμων οφελών της βιωσιμότητας (Kaur & Sumit, 2018). Η ενσωμάτωση του θέματος σχετικά με τις κοινωνικές επιπτώσεις της κυκλικής οικονομίας με τις μελέτες για τη λογιστική και την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας είναι μια σημαντική πρόκληση για τους μελετητές των επιχειρήσεων.

Ο κόσμος του ελέγχου έχει, φυσικά, αμφισβητηθεί από την εξέλιξη των διαδικασιών στον κλάδο ειδικά μετά τα μεγάλα σκάνδαλα που ξέσπασαν τα τελευταία χρόνια, στα οποία γίνεται αναφορά σε επόμενο κεφάλαιο. Οι ελεγκτές πρέπει να αρχίσουν να κατανοούν τη χρήση της τεχνολογίας για να μπορούν να επαληθεύουν όλους τους ισχυρισμούς που διατυπώνονται στην εταιρεία. Νέες τεχνολογίες που μπορούν να διευκολύνουν το ελεγκτικό έργο αρχίζουν να εξελίσσονται. Ένας από αυτούς είναι ο συνεχής έλεγχος, κατά τον οποίο οι έλεγχοι διενεργούνται σε πραγματικό χρόνο χωρίς να διακόπτονται οι επιχειρηματικές δραστηριότητες και με τη μείωση του χρόνου μεταξύ των αρχικών εκθέσεων και των αποτελεσμάτων του ελέγχου (Goicoechea et al., 2019).

Ο έλεγχος βιωσιμότητας περιλαμβάνει τη συλλογή αυτοματοποιημένων δεικτών ελέγχου και αποδεικτικών στοιχείων συναλλαγών, διαδικασιών, ελέγχων και συστημάτων πληροφορικής της εταιρείας από εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα ή για τη διασφάλιση της συνέχειας. Οι πληροφορίες

που λαμβάνονται διευκολύνουν τους ελεγκτές να διασφαλίσουν ότι δεν παραβιάζουν τη νομοθεσία (Hammer & Pivo, 2017). Ο έλεγχος βιωσιμότητας μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τον εντοπισμό ελλείψεων ελέγχου νωρίτερα από τους ελέγχους που χρησιμοποιούν οι παραδοσιακές προσεγγίσεις.

Ο έλεγχος βιωσιμότητας διαφέρει από τη συνεχή παρακολούθηση. Η συνεχής παρακολούθηση είναι ο αυτόματος μηχανισμός ανάδρασης για τη διοίκηση για να διασφαλιστεί ότι οι έλεγχοι και τα συστήματα λειτουργούν σωστά σύμφωνα με τις διαδικασίες σχεδιασμού και συναλλαγών (Al-Shaer & Zaman, 2018). Η διοίκηση μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτές τις πληροφορίες για να κάνει νέες ρυθμίσεις για νέα ελεγκτική δραστηριότητα χρησιμοποιώντας ανάλυση για τον εντοπισμό κενών απόδοσης ή ασυνήθιστων συναλλαγών που μπορεί να υποδηλώνουν αποτυχία ελέγχου. Η συνεχής παρακολούθηση είναι ευεργετική για την παροχή οφελών στη διοίκηση και στην ανάπτυξη της επιχείρησης, αυξάνοντας την ικανότητα παρακολούθησης και διαχείρισης του περιβάλλοντος χωρίς να διακυβεύεται η βέλτιστη απόδοση της επιχείρησης.

Εξάλλου, η αναφορά βιωσιμότητας, σε αντίθεση με τις συνήθεις οικονομικές εκθέσεις που παρέχουν δεδομένα μόνο για τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις, παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική απόδοση σε μια πλειάδα ενδιαφερομένων. Η αναφορά βιωσιμότητας ως όχημα για περιβαλλοντικές και κοινωνικές γνωστοποιήσεις είναι ένα βασικό εργαλείο για την ενίσχυση της διαφάνειας και την ενημέρωση των ευρύτερων ενδιαφερομένων σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες στρατηγικές, δράσεις και πολιτικές των εταιρειών σχετικά με το περιβάλλον που λειτουργούν οι εταιρείες (Adams, 2020). Οι γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα είναι ένα από τα μέσα για την προώθηση της λογοδοσίας για την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ εταιρειών, τη βελτίωση της εικόνας της εταιρείας, την τόνωση του εργατικού δυναμικού και τη διευκόλυνση της ανταγωνιστικότητας σε μια αυστηρά ανταγωνιστική αγορά.

Από τη βιβλιογραφία, υπάρχουν μελέτες που καλύπτουν την επίδραση της εταιρικής διακυβέρνησης στην αναφορά βιωσιμότητας από διάφορες οπτικές γωνίες, αν και στην ουσία αναφέρονται σχεδόν αποκλειστικά σε δομικούς, δημογραφικούς ή

ιδιοκτησιακούς παράγοντες των διοικητικών συμβουλίων (Mazutis et al., 2022). Είτε πρόκειται για γυναίκες στην αίθουσα συνεδριάσεων είτε για τη συνολική ποικιλομορφία των φύλων του διοικητικού συμβουλίου, για διάφορα χαρακτηριστικά των CEO ή για τους θεσμικούς επενδυτές (Kordsachia et al., 2022).

Οι Zaman et al. (2022) υποδεικνύουν ότι οι ερευνητές προσεγγίζουν αυτό το ζήτημα από διαφορετικές οπτικές γωνίες, αν και, σε γενικές γραμμές, μπορούν να διακριθούν δύο ευρείες προσεγγίσεις:

- 1) Η βιώσιμη Αναφορά ως συνάρτηση της εταιρικής Διακυβέρνησης, και
- 2) Η εταιρική διακυβέρνηση ως συνάρτηση της Βιώσιμης Αναφοράς.

Η πρώτη προσέγγιση βασίζεται στο πώς διάφορες διαμορφώσεις και αλλαγές στο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης και οι διαδικασίες του επηρεάζουν την πολιτική και την πρακτική της εταιρείας στον τομέα της Βιώσιμης Αναφοράς. Αντίθετα, η δεύτερη προσέγγιση τονίζει ότι η δεύτερη είναι ένα μέσο ενίσχυσης της πρώτης και βοηθά στην οικοδόμηση μιας αποτελεσματικής και υπεύθυνης εταιρικής διακυβέρνησης. (Zaman et al., 2022).

Ωστόσο, παρά την υψηλή οικονομική σημασία της Βιώσιμης Αναφοράς για τη βιώσιμη ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών αγορών, η πειραματική έρευνα συμπεριφοράς σε αυτό το θέμα απέχει πολύ από το να είναι ώριμη (Erkens et al., 2015):

- ✓ Πρώτον, η νομοθεσία είναι ακόμη υπό ανάπτυξη, π.χ. στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Οι αλλαγές στη νομοθεσία οδηγούν σε αλλαγές στη συμπεριφορά αναφοράς, γεγονός που προκαλεί περαιτέρω ανάγκη για έρευνα.
- ✓ Δεύτερον, αρκετές μελέτες επικρίνουν τη μεταβλητή ποιότητα των πειραμάτων συμπεριφοράς. Αυτή η άποψη σχετίζεται με διαφορετικά ζητήματα, όπως η έλλειψη ψυχολογικών θεωριών ως θεμέλιο των πειραματικών σχεδίων. Επιπλέον, οι υπάρχουσες μελέτες δεν έχουν αναπτύξει μια κοινή κατανόηση των πιο σχετικών κατασκευών και καθοριστικών παραγόντων της Βιώσιμης Αναφοράς μέχρι στιγμής. Αυτό οδηγεί σε προβλήματα στον εντοπισμό, τη σύγκριση και την ερμηνεία διαφορετικών μελετών.
- ✓ Τρίτον, η φύση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων των επενδυτών είναι πολύπλοκη. Ο συνδυασμός αυτών των δύο πολύπλευρων πτυχών οδηγεί σε

διάφορες ερευνητικές προσεγγίσεις των οποίων τα επιμέρους στοιχεία είναι δύσκολο να συνδυαστούν. Τα τελευταία χρόνια, ορισμένοι ερευνητές συνέθεσαν προηγούμενα ευρήματα και διατύπωσαν προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Ο Malik (2015) ανασκόπησε τη βιβλιογραφία που διερευνά τον ρόλο της αποκάλυψης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) στην αξία της εταιρείας. Οι Gödker και Mertins (2018) συνέθεσαν επίσης μια έρευνα για την ΕΚΕ. Ο Martin (2019) μελέτησε ιδιαίτερα την πειραματική έρευνα σχετικά με την αντίληψη των επενδυτών, αλλά χωρίς να εστιάζει αποκλειστικά στη Βιώσιμη Αναφορά.

3. ΟΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠ ΕΙΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ Π ΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠ ΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι απάτες των εταιριών XeroX, Enron, WorldCom και Tyco πυροδότησαν την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008, οδηγώντας σε απαιτήσεις για βελτιωμένη διαφάνεια, αποτελεσματικότητα ελέγχου, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη στις οικονομικές αναφορές. Κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης, οι ρόλοι και οι ενέργειες των ελεγκτών αμφισβητήθηκαν, καθώς πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έλαβαν γνωμοδοτήσεις ελέγχου χωρίς επιφύλαξη.

Αυτή η κατάσταση απαιτεί περισσότερες αλλαγές στον κλάδο, όπως ο εντοπισμός εάν οι ελεγκτές στερούνται γνώσεων, ανεξαρτησίας ή κινήτρων για την ακριβή ανάλυση των οικονομικών αρχείων των οργανισμών (Shahzad et al., 2018), καθώς οι εξειδικευμένοι ελεγκτές προστατεύουν τους μετόχους από απάτες και ανακρίβειες. Οι διευθυντές μπορούν να δείξουν στους ενδιαφερόμενους τις λογιστικές εκτιμήσεις υψηλής ποιότητας για την εξάλειψη της ασύμμετρης γνώσης και έτσι, αυτή η επένδυση ενισχύει το κεφάλαιο της εταιρείας.

Οι ελεγκτές που έχουν ειδικευτεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα ονομάζονται εξειδικευμένοι ελεγκτές και επί του παρόντος, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για τέτοιους ελεγκτές που διαφοροποιούνται στους κλάδους και τις εταιρείες στις οποίες εργάζονται (Khaksar et al., 2021). Οι ελεγκτές εργάζονται για να βελτιώσουν την εμπειρία τους σε έναν συγκεκριμένο τομέα μαθαίνοντας περισσότερα για τα μοναδικά χαρακτηριστικά των πελατών τους.

Η τεχνογνωσία του κλάδου μπορεί επομένως να παρέχει εξαιρετικές ευκαιρίες για τη διενέργεια ελέγχων υψηλής ποιότητας σε πολλές εταιρείες με παρόμοιες απαιτήσεις. Η ποιότητα των αναφερόμενων οικονομικών πληροφοριών μιας εταιρείας συνδέεται στενά με την εξειδίκευση του τομέα ελέγχου (Garcia-Blandon & Argiles-Bosch, 2018). Εστιάζοντας σε έναν τομέα, οι ελεγκτές είναι πιο εξοπλισμένοι για να

χρησιμοποιήσουν τεχνικές ελέγχου για την αποκάλυψη της απάτης και τη βελτίωση της ποιότητας των ελέγχων (Khaksar et al., 2021).

Αμοιβές ελέγχου (αμοιβές για υπηρεσίες) είναι όλες οι αμοιβές που καταβάλλονται στους ελεγκτές από μια εταιρεία για υπηρεσίες ελέγχου που πραγματοποιήθηκαν. Το μέγεθος της αμοιβής ελέγχου επηρεάζεται από το μέγεθος της εταιρείας πελάτη, την πολυπλοκότητα του ελέγχου και τον κίνδυνο ελέγχου. Αλλιώς, είναι «το ποσό που χρεώνουν οι ελεγκτές για κάθε εργασία που γίνεται για να εκφράσουν γνώμη σχετικά με την αληθινή και δίκαιη απόδοση και τη θέση του πελάτη» (Onaolapo et al., 2017, σελ. 10).

Σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC), η αμοιβή ελέγχου καθορίζεται με την αναγνώριση των περιστάσεων στις οποίες διενεργείται ο έλεγχος, των δεξιοτήτων και των γνώσεων που απαιτούνται από τον ελεγκτή, καθώς και του επιπέδου ικανότητας του ελεγκτή. Άλλοι παράγοντες περιλαμβάνουν τον χρόνο που απαιτείται για τη διενέργεια του ελέγχου και την πολιτική και οικονομική κατάσταση, μεταξύ άλλων. Η κατάλληλη βάση αξιολόγησης είναι είτε η ωριαία είτε η ημερήσια τιμή για την εργασία που εκτελείται από τον ελεγκτή. Σύμφωνα με τους Ettredge et al. (2014) υψηλότερο κόστος εξασφαλίζει μεγαλύτερη προσπάθεια για την αντιμετώπιση υψηλότερων κινδύνων. Η καλύτερη ποιότητα ελέγχου μπορεί να εντοπίσει περισσότερα σφάλματα και να οδηγήσει σε λιγότερα σφάλματα μελλοντικά.

Η λειτουργία του ελεγκτή είναι να διασφαλίζει ότι οι πληροφορίες στην ετήσια έκθεση της εταιρείας είναι σε εύλογη αξία, τόσο νομικά όσο και ηθικά. Ένας ελεγκτής που διορίζεται από την επιτροπή ελέγχου θα καταστήσει τον εξωτερικό ελεγκτή υπεύθυνο και θα εκπληρώσει βασικές επιθυμίες, μία από τις οποίες είναι η απουσία ασυμμετρίας πληροφοριών, σκόπιμη ή μη, στην ετήσια έκθεση της εταιρείας.

Σύμφωνα με τον Dey (2008), ο έλεγχος είναι μία από τις μετρήσεις της εταιρικής διακυβέρνησης. Οι ελεγκτές λαμβάνουν υπόψη τον συνολικό επιχειρηματικό κίνδυνο του πελάτη κατά τον προσδιορισμό του κινδύνου ανάθεσης. Ως αποτέλεσμα, οι ελεγκτές συνήθως αυξάνουν την προσπάθεια ελέγχου ή χρεώνουν ένα ασφάλιστρο κινδύνου για να αντισταθμίσουν τον υψηλό κίνδυνο πελατών. Ως εκ τούτου, για τον προσδιορισμό του κόστους του ελεγκτή, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη η

κατάλληλη στιγμή για την αξιολόγηση του κινδύνου της εταιρείας και το πώς ο ελεγκτής θα καταβάλει μεγάλη προσπάθεια στο μέλλον για τη διεξαγωγή της διαδικασίας ελέγχου (Lobo και Zhao, 2013).

3.2 ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η μέση αμοιβή ελέγχου του κλάδου είναι γνωστή ως η κανονική αμοιβή ελέγχου, ενώ οι αμοιβές πάνω ή κάτω από το μέσο όρο στον κλάδο είναι γνωστές ως μη κανονικές αμοιβές. Σύμφωνα με τους Kinney και Libby (2002), οι μη κανονικές αμοιβές ελέγχου αποτυπώνουν τον οικονομικό δεσμό των ελεγκτών με έναν συγκεκριμένο πελάτη περισσότερο από τις κανονικές ή πραγματικές αμοιβές ελέγχου. Η μη κανονική αμοιβή ελέγχου συχνά εκτιμάται ως το υπόλοιπο των συνολικών αμοιβών ελέγχου χρησιμοποιώντας την τεχνική της παλινδρόμησης ή την εύρεση της διαφοράς μεταξύ της πραγματικής αμοιβής ελέγχου και της μέσης αμοιβής ελέγχου για έναν κλάδο.

Όταν η αμοιβή ελέγχου είναι υψηλότερη από τη μέση ή την κανονική αμοιβή ελέγχου, τότε ονομάζεται θετική αφύσικη αμοιβή ελέγχου. Από την άλλη πλευρά, μια αρνητική αφύσικη αμοιβή ελέγχου είναι μια αμοιβή ελέγχου που είναι χαμηλότερη από την κανονική ή τη μέση αμοιβή ελέγχου ή από αυτή που θα είχε χρεώσει ο ελεγκτής κατά τη συνήθη πορεία του έργου (Oladipupo & Monye-Emina, 2017). Ενώ οι κανονικές αμοιβές ελέγχου καθορίζονται από παράγοντες που είναι κοινοί μεταξύ διαφορετικών πελατών (π.χ. μέγεθος πελάτη, πολυπλοκότητα πελάτη και κίνδυνος συγκεκριμένου πελάτη), οι μη φυσιολογικές αμοιβές ελέγχου καθορίζονται από παράγοντες που είναι ξεχωριστοί για κάθε έναν συγκεκριμένο πελάτη.

Οι Abernathy et al. (2018) έχουν προτείνει ότι η αμοιβή ελέγχου είναι ένα σημάδι της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και επομένως ένας δείκτης της ποιότητας της χρηματοοικονομικής αναφοράς. Η προοπτική αυτού υποστηρίζει το γεγονός ότι μια υψηλή αμοιβή ελέγχου μπορεί να είναι συνώνυμη με έναν έλεγχο υψηλής ποιότητας.

Για παράδειγμα, οι Choi et al. (2010) βρήκαν στοιχεία σύμφωνα με τα οποία το κίνητρο των ελεγκτών για τη βελτίωση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής αναφοράς εξαρτάται από την αμοιβή ελέγχου που καταβάλλει ένας πελάτης σε σύγκριση με τον μέσο όρο του κλάδου. Σε σχέση με αυτό, οι συγγραφείς έχουν μοντελοποιήσει είτε μια θετική μη κανονική είτε μια αρνητική μη κανονική αμοιβή ελέγχου (Choi et al., 2010). Ο Ratnasari (2021) ορίζει τις θετικές μη κανονικές αμοιβές ελέγχου ως «τα υπολειμματικά αποτελέσματα του μοντέλου της αμοιβής ελέγχου που είναι θετικά» ενώ αντίστοιχα ορίζονται και οι αρνητικές μη κανονικές αμοιβές ελέγχου.

Η προηγούμενη βιβλιογραφία έχει εξετάσει τη συσχέτιση μεταξύ των αμοιβών ελέγχου και της ποιότητας του ελέγχου, μετρούμενη μέσω αντιπροσωπευτικών μεταβλητών για τη λογιστική ποιότητα, όπως τα διακριτικά δεδουλευμένα ή την παρουσία πιστοποιημένων εκθέσεων ελέγχου (Blay & Geiger, 2013). Όσον αφορά τη χρήση μετρήσεων λογιστικής ποιότητας ως υποκατάστατο για την ποιότητα του ελέγχου, αν και η προηγούμενη βιβλιογραφία τεκμηριώνει μια γενικά θετική συσχέτιση μεταξύ των αμοιβών ελέγχου και της λογιστικής ποιότητας, η οποία αποδίδεται στην προσπάθεια και την εμπειρία του ελεγκτή, άλλες μελέτες δείχνουν αρνητική συσχέτιση (Gul et al., 2003). Αυτά τα αποτελέσματα υποδηλώνουν την ύπαρξη οικονομικού δεσμού μεταξύ πελατών και ελεγκτών που μπορεί να προκαλέσει μεροληψία από την πλευρά των ελεγκτών, καθώς και να μειώσει την ανεξαρτησία τους, επηρεάζοντας έτσι αρνητικά την ποιότητα του ελέγχου.

Πιο πρόσφατες μελέτες έχουν εξετάσει σε βάθος τη συσχέτιση μεταξύ αμοιβών ελέγχου και δεδουλευμένων, εισάγοντας την ανάλυση των μη κανονικών αμοιβών ελέγχου, που υπολογίζονται ως η διαφορά μεταξύ των πραγματικών αμοιβών ελέγχου και μια εκτίμηση τους με βάση τα χαρακτηριστικά της εταιρείας και του ελέγχου (Choi et al., 2010). Οι Choi et al. (2010) εξετάζουν εάν η συσχέτιση μεταξύ αμοιβών ελέγχου και ποιότητας ελέγχου είναι ασύμμετρη, με την έννοια ότι η συσχέτιση εξαρτάται από το πρόσημο των μη φυσιολογικών αμοιβών.

Από την άποψη αυτή, ακολουθώντας τους Kinney και Libby (2002), οι συγγραφείς δηλώνουν ότι οι μη φυσιολογικές αμοιβές μπορούν να συνδέονται στενότερα με απόπειρες δωροδοκίας, επομένως η ανάλυσή τους μπορεί να βοηθήσει να γνωρίσει κανείς καλύτερα εάν οι αμοιβές ελέγχου που λαμβάνουν οι ελεγκτές σχετίζονται με καλύτερες υπηρεσίες ελέγχου ή συνδέεται με έναν οικονομικό δεσμό

μεταξύ ελεγκτή και πελάτη. Οι συγγραφείς βρίσκουν στοιχεία ότι τα προαιρετικά δεδουλευμένα συνδέονται θετικά με θετικές μη κανονικές αμοιβές, ενώ η συσχέτιση με αρνητικές μη κανονικές αμοιβές δεν είναι σημαντική.

Οι Ashtana και Boone (2012) εξετάζουν τη συσχέτιση μεταξύ των μη φυσιολογικών αμοιβών ελέγχου και της ποιότητας του ελέγχου, που μετράται μέσω διακριτικών δεδουλευμένων. Σύμφωνα με τη θεωρία των οικονομικών δεσμών, οι συγγραφείς βρίσκουν στοιχεία ότι η ποιότητα του ελέγχου μειώνεται όταν οι θετικές μη φυσιολογικές αμοιβές είναι υψηλότερες. Επιπλέον, βρίσκουν στοιχεία ότι η ποιότητα του ελέγχου μειώνεται όταν οι αρνητικές μη φυσιολογικές αμοιβές είναι υψηλότερες, γεγονός που μπορεί να συνδεθεί με τη διαπραγματευτική δύναμη των πελατών.

Επιπλέον, οι Chi et al. (2011) βρήκαν στοιχεία ότι οι υψηλές αμοιβές ελέγχου συνδέονται με υψηλότερα επίπεδα διαχείρισης πραγματικών κερδών. Από την άλλη πλευρά, οι Schelleman και Knechel (2012) εξετάζουν εάν η αιτιώδης συσχέτιση μεταξύ των αμοιβών ελέγχου και των δεδουλευμένων μπορεί να είναι αντίστροφη, δηλαδή εάν τα δεδουλευμένα καθορίζουν τις αμοιβές ελέγχου. Από αυτή την άποψη, οι συγγραφείς εξετάζουν το πώς οι ελεγκτές προσαρμόζουν τις αμοιβές τους, χρεώνοντας ένα ασφάλιστρο ή καταβάλλοντας μεγαλύτερη προσπάθεια (περισσότερες ώρες χρέωσης), ως απάντηση στις αυξήσεις στη διαχείριση κερδών από εταιρείες. Οι συγγραφείς βρίσκουν στοιχεία ότι τα βραχυπρόθεσμα δεδουλευμένα συνδέονται με σημαντική αύξηση στις αμοιβές ελέγχου και στην προσπάθεια, αλλά όχι στο περιθώριο κέρδους των ελεγκτών.

3.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ Π ΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

3.3.1 ΣΥΝΔΕΣΗ ΑΜΟΙΒΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΑΠ ΑΤΗΣ

Αρκετές μελέτες έχουν διερευνήσει τη συσχέτιση μεταξύ της εμπλοκής ενός πελάτη/ επιχείρησης ελέγχου σε αμφιλεγόμενες δραστηριότητες και των αμοιβών

ελέγχου. Οι Lyon και Maher (2005) βρίσκουν ότι οι πελάτες που καταφεύγουν σε δωροδοκίες, πληρώνουν υψηλότερες αμοιβές ελέγχου. Υποστηρίζουν ότι οι πελάτες αυτοί εκτίθενται σε μεγαλύτερο επιχειρηματικό κίνδυνο, επειδή η πληρωμή δωροδοκιών αυξάνει το άμεσο κόστος, το κόστος των διαφορών των μετόχων και τη ρυθμιστική παρέμβαση. Οι πελάτες που καταφεύγουν σε δωροδοκίες είναι επίσης πιο πιθανό να έχουν κακή διοικητική ακεραιότητα και αδύναμη υποδομή εσωτερικού ελέγχου.

Οι Kuang et al. (2020) εξετάζουν τον αντίκτυπο του εγγενούς κινδύνου και του κινδύνου ελέγχου στις αμοιβές ελέγχου και διαπιστώνουν ότι οι πελάτες που υπόκεινται σε καταγγελίες πληρώνουν σημαντικά υψηλότερες αμοιβές ελέγχου, ανεξάρτητα από την ουσία των ισχυρισμών. Επιπλέον, διαπιστώνουν ότι οι πελάτες με τεκμηριωμένες υποθέσεις καταγγελίας πληρώνουν σημαντικά μεγαλύτερες αμοιβές ελέγχου από εκείνους με επιπόλαιες υποθέσεις. Οι Koh και Tong (2013) βρίσκουν ότι οι πελάτες που εμπλέκονται σε αμφιλεγόμενες εταιρικές δραστηριότητες εγείρουν ανησυχίες σχετικά με τη διοικητική ηθική και συνδέονται με υψηλότερες αμοιβές ελέγχου.

Ομοίως, οι Lawson et al. (2019) δείχνουν ότι οι αμοιβές ελέγχου είναι υψηλότερες για τους παραβάτες του Νόμου περί Διαφθοράς στο εξωτερικό (FCPA), όχι μόνο κατά την περίοδο κατά την οποία πραγματοποιούνται οι ρυθμιστικές έρευνες, αλλά και κατά τη διάρκεια της περιόδου παραβίασης του νόμου.

Ενώ η προηγούμενη έρευνα εξετάζει τον αντίκτυπο των ανήθικων συμπεριφορών στις αμοιβές ελέγχου, δεν εξετάζει τον αντίκτυπο της ποιότητας του κώδικα δεοντολογίας. Αυτή είναι μια σημαντική διάκριση για διάφορους λόγους. Πρώτον, ενώ οι ανήθικες ενέργειες μιας εταιρείας είναι έντονα γεγονότα που παρέχουν σαφή μηνύματα σχετικά με τη διοικητική ακεραιότητα και ηθική, ένας κώδικας ηθικής χαμηλότερης ποιότητας δεν συνεπάγεται ανήθικη συμπεριφορά (Erwin, 2011).

Δεύτερον, η αξιολόγηση της ηθικής του πελάτη θεωρείται από τους ελεγκτές ως ένα από τα πιο δύσκολα καθήκοντα ελέγχου και η συχνότητα εμφάνισης εμφανών, ανήθικων ενεργειών από τους πελάτες είναι σχετικά χαμηλή. Για παράδειγμα, οι Kuang et al. (2020) εντόπισαν 770 παρατηρήσεις με καταγγελίες από ένα δείγμα 23.923 παρατηρήσεων, ενώ οι Lawson et al. (2019) εντόπισαν συνολικά 278 παραβιάσεις

FCPA από τα έτη 1978 έως 2017. Αντίθετα, οι περισσότεροι πελάτες έχουν έναν κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος μπορεί να αξιολογηθεί.

3.3.2 ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η επίδραση του μεγέθους του Διοικητικού Συμβουλίου στην παρακολούθηση και τον έλεγχό του έχει προκαλέσει διαμάχη στη βιβλιογραφία. Βασικά, υπάρχουν δύο σκέλη επιχειρημάτων σχετικά με το μέγεθος του ΔΣ, την παρακολούθηση του ΔΣ και την αποτελεσματικότητα του ελέγχου. Μερικοί μελετητές υποστήριξαν ότι το μικρό μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου φέρνει καλύτερη διακυβέρνηση καθώς πιστεύουν ότι οι μικρές επιχειρήσεις είναι καλύτερα σε θέση να παρακολουθούν και να ελέγχουν τις δραστηριότητές τους λαμβάνοντας υπόψη την καλύτερη επικοινωνία και το επίπεδο αλληλεπίδρασης που απολαμβάνουν (Ozkan, 2007).

Αντίθετα, οι Lipton και Lorsch (1992) υποστήριξαν ένα μεγαλύτερο διοικητικό συμβούλιο, υποδεικνύοντας ότι αυτό βοηθά στην καλύτερη παρακολούθηση, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετική τεχνογνωσία και την ποικίλη εμπειρία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Το επιχείρημά τους είναι ότι τα μεγαλύτερα συμβούλια έχουν περισσότερα κίνητρα για να διασφαλίσουν την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και επομένως επιλέγουν ποιοτικά ελεγκτικά γραφεία που ενδέχεται να χρεώνουν υψηλές αμοιβές ελέγχου. Μελέτες όπως αυτή των Bozec και Dia (2017) έχουν τεκμηριώσει την άμεση επίδραση του μεγέθους του ΔΣ στην αμοιβή του ελέγχου.

3.3.3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Τα μη εκτελεστικά διευθυντικά στελέχη φέρουν την ευθύνη της παρακολούθησης των ανώτατων διευθυντικών στελεχών, ώστε να προστατεύουν τα συμφέροντα των μετόχων έναντι της ευκαιριακής συμπεριφοράς της διοίκησης (Farooq

et al., 2018). Τα διευθυντικά στελέχη με μη εκτελεστική ιδιότητα θεωρούνται εξαιρετικά απαραίτητα καθώς λειτουργούν ως έλεγχος και ισορροπία στη διοίκηση λόγω της μη εμπλοκής τους στις καθημερινές επιχειρηματικές υποθέσεις της οικονομικής οντότητας.

Το επίπεδο ανεξαρτησίας που απολαμβάνουν τους ωθεί περαιτέρω προς την ανάληψη ανεξάρτητων δράσεων που θεωρούνται ωφέλιμες για την προστασία και τη μεγιστοποίηση της περιουσίας των μετόχων. Προς υποστήριξη αυτού του επιχειρήματος, προηγούμενες μελέτες έχουν αναφέρει τη θετική επίδραση της ανεξαρτησίας του διοικητικού συμβουλίου στις αμοιβές ελέγχου, καθώς η ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να συνεπάγεται την ποιότητα του ελέγχου ώστε να βελτιωθεί η διασφάλιση και η εμπιστοσύνη (Jizi & Nehme, 2018).

3.3.4 Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΦΗΜΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σε γενικές γραμμές, όσο καλύτερη είναι η φήμη μιας λογιστικής εταιρείας, τόσο υψηλότερα χρεώνονται οι αμοιβές ελέγχου. Όσο υψηλότερη είναι η ποιότητα των υπηρεσιών ελέγχου, τόσο πιο αξιόπιστες είναι οι πληροφορίες που παρέχονται στους χρήστες των καταστάσεων. Οι εισηγμένες εταιρείες είναι πιο πρόθυμες να πληρώσουν υψηλότερες από το μέσο όρο αμοιβές ελέγχου σε λογιστικά γραφεία με υψηλότερη φήμη.

Από άλλη σκοπιά, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος ουσιώδους ανακρίβειας και συνεπώς να επηρεαστεί η φήμη της επιχείρησης, η εταιρεία με υψηλή φήμη αναπόφευκτα θα αυξήσει την επένδυση στην ελεγκτική εταιρία που θα επιλέξει, γεγονός που θα οδηγήσει και σε αύξηση του κόστους ελέγχου. Η έρευνα των Bandyopadhyay & Kao (2001) δείχνει ότι οι εισηγμένες εταιρείες είναι πρόθυμες να πληρώσουν υψηλότερες αμοιβές ελέγχου για υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ελέγχου που παρέχονται από λογιστικές εταιρείες υψηλής ποιότητας, επομένως οι αμοιβές ελέγχου αυξάνονται.

Η σύνδεση μεταξύ των επιτροπών ελέγχου και των εξωτερικών ελέγχων είναι πολύπλοκη, καθώς προέρχεται τόσο από το αίτημα για υπηρεσίες ελέγχου από τον πελάτη όσο και από την παροχή ελεγκτικών υπηρεσιών από τον εξωτερικό ελεγκτή (Collier & Gregory, 1996). Από το τέλος του αιτήματος, η παρουσία μιας ελεγκτικής επιτροπής μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των αμοιβών ελέγχου, επειδή η επιτροπή θα πρέπει να εγγυάται ότι οι ώρες ελέγχου είναι σε επίπεδο που δεν επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα του ελέγχου.

Τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής πρέπει να έχουν κίνητρα για να εξασφαλίσουν έλεγχο υψηλής ποιότητας για να μειώσουν τους κινδύνους απαγγελίας κατηγοριών και την απώλεια αξιοπιστίας σε περίπτωση δόλιας χρηματοοικονομικής αναφοράς. Από το τέλος της παράδοσης, η συμμετοχή της ελεγκτικής επιτροπής στη δημιουργία εσωτερικών ελέγχων μπορεί να οδηγήσει τον εξωτερικό ελεγκτή να μειώσει το αξιολογημένο επίπεδο κινδύνου ελέγχου. Κατά συνέπεια, η εξάρτηση του ελεγκτή από εσωτερικούς ελέγχους θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα λιγότερο ουσιαστικό έλεγχο και συνεπώς χαμηλότερη αμοιβή ελέγχου (Collier & Gregory, 1996).

Η Αρχή κινητών αξιών ορίζει ότι η επιτροπή ελέγχου πρέπει να αποτελείται από τουλάχιστον 3 μέλη. Χρησιμοποιώντας δείγμα 126 εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αθηνών, οι Drogalas et al. (2021) διαπίστωσαν ότι το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου συνδέεται θετικά με τις αμοιβές ελέγχου. Ομοίως, οι Ali et al. (2018) ανέφεραν επίσης ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των αμοιβών ελέγχου.

Ο Abu (2021) εξετάζει τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου και τις αμοιβές ελέγχου εισηγμένων εταιρειών καταναλωτικών αγαθών στη Νιγηρία. Επιλέχθηκαν 15 εταιρείες από 26 εισηγμένες εταιρείες καταναλωτικών αγαθών στο Χρηματιστήριο της Νιγηρίας. Τα αποτελέσματά τους αποκαλύπτουν ότι το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου έχει σημαντική θετική σχέση με τις αμοιβές ελέγχου. Αντίθετα, οι Farooq et al. (2018) βρήκαν μια αρνητική και σημαντική σχέση μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των αμοιβών ελέγχου.

Οι Sultana και Van der Zahn (2015) υποστήριξαν ότι ένα υψηλότερο εύρος μεγέθους της επιτροπής ελέγχου έχει τη δύναμη να χειριστεί τα προβλήματα των εταιρειών με μια οικονομική και αποτελεσματική μέθοδο. Οι Yatim et al. (2006) προσέφεραν μια ένδειξη ότι η επιτροπή ελέγχου έχει ουσιαστικά αρνητική επίδραση στις αμοιβές ελέγχου. Στο ίδιο πνεύμα, οι Farooq et al. (2018) διερεύνησαν τον αντίκτυπο της ελεγκτικής επιτροπής και της ποιότητας του διοικητικού συμβουλίου στις αμοιβές ελέγχου στο Πακιστάν. Χρησιμοποιώντας δεδομένα που εξήχθησαν από εταιρείες εισηγμένες στον δείκτη KSE-100 στο Χρηματιστήριο του Πακιστάν, η μελέτη δείχνει ότι το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου έχει αρνητική και σημαντική επίδραση στις αμοιβές ελέγχου.

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΠ ΑΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.1 ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΑΠ ΑΤΕΣ

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να παρουσιάζουν τις οικονομικές πληροφορίες για τη δραστηριότητά τους με αληθή και δίκαιη άποψη, ωστόσο υπάρχει το κίνητρο να ικανοποιούν τις ανάγκες των μετόχων μεγιστοποιώντας το κέρδος. Σύμφωνα με τον Shah (1988), η χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων μπορεί να εκληφθεί ως η διαδικασία με την οποία οι διευθυντές χρησιμοποιούν συγκεκριμένα κενά ή ασάφειες στους λογιστικούς κανόνες για να παραμορφώσουν τις πληροφορίες, κάνοντας την εταιρεία να φαίνεται πιο ελκυστική. Όταν υπάρχουν κενά, συμβαίνουν χειρισμοί των λογιστικών μεγεθών, οδηγώντας σε εξαιρετική ευελιξία και μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων από αυτό που θα έπρεπε να είναι σε αυτό που θέλουν να φαίνεται ότι είναι οι διευθυντές.

Πολλοί συγγραφείς χρησιμοποιούν τον όρο δημιουργική λογιστική για αυτή τη δραστηριότητα. Οι Tarba και Rusu (2011) δήλωσαν ότι η δημιουργική λογιστική περιγράφει λογιστικές πρακτικές που προέρχονται από ρυθμιζόμενα λογιστικά πρότυπα, που εξηγούνται από πολύπλοκες τεχνικές. Σε αυτή τη διαδικασία, ο στόχος είναι να αλλάξει η πραγματική κατάσταση μιας εταιρείας προς την επιθυμητή κατεύθυνση χρησιμοποιώντας μια επιλογή νομικών διαδικασιών και όρων. Η λογιστική απάτη ως μέρος της λογιστικής χειραγώγησης μπορεί να οριστεί ως η σκόπιμη χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων για τη δημιουργία μιας ψευδούς εικόνας της εταιρικής οικονομικής κατάστασης.

Μια εταιρεία μπορεί να παραποιήσει τις οικονομικές της καταστάσεις υπερεκτιμώντας τα έσοδά της, μην καταγράφοντας τα έξοδα και παραθέτοντας ανακριβή στοιχεία ενεργητικού και παθητικού. Το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο Νο. 240 ορίζει τη λογιστική απάτη ως «μια σκόπιμη πράξη που πραγματοποιείται από ένα ή περισσότερα άτομα στην ομάδα διαχείρισης, τα υπεύθυνα για την διακυβέρνηση της οικονομικής οντότητας, υπαλλήλους ή τρίτα μέρη, η οποία περιλαμβάνει τη χρήση εξαπάτησης για την απόκτηση αθέμιτου ή παράνομου πλεονεκτήματος».

Αυτό σημαίνει ότι η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις (FSF) είναι η σκόπιμη ενέργεια έκδοσης παραπλανητικών οικονομικών καταστάσεων για την αποφυγή αρνητικών απόψεων σχετικά με τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και απόδοση μιας εταιρείας. Η λογιστική απάτη μπορεί να λάβει διάφορες μορφές.

Σύμφωνα με τον Worthy (1984), οι περισσότερες τεχνικές χειραγώγησης των οικονομικών καταστάσεων μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: αλλαγή λογιστικών μεθόδων, παραβίαση των διαχειριστικών εκτιμήσεων του κόστους και μετατόπιση της περιόδου όπου τα έξοδα και τα έσοδα περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα.

Επιπλέον, ο Rezaee (2002) περιέγραψε τους τρόπους της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις ως εξής:

- Παραποίηση, αλλοίωση ή χειραγώγηση υλικών οικονομικών αρχείων, δικαιολογητικών ή επιχειρηματικών συναλλαγών.
- Ουσιώδεις σκόπιμες παραλείψεις ή παραποιήσεις γεγονότων, συναλλαγών, λογαριασμών ή άλλων σημαντικών πληροφοριών από τις οποίες συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις.
- Σκόπιμη εσφαλμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών, πολιτικών και διαδικασιών που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση, την αναγνώριση, την αναφορά και τη γνωστοποίηση οικονομικών γεγονότων και επιχειρηματικών συναλλαγών.
- Σκόπιμες παραλείψεις γνωστοποιήσεων ή παρουσίαση ανεπαρκών γνωστοποιήσεων σχετικά με λογιστικές αρχές και πολιτικές.

Έχει δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη λογιστική χειραγώγηση και τον εντοπισμό απάτης, ειδικά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, κυρίως λόγω σημαντικών υποθέσεων λογιστικής απάτης που ανακαλύφθηκαν σε μεγάλες εταιρείες όπως η Enron, η Lucent, η WorldCom και η Satyam.

Ο εντοπισμός χρηματοοικονομικής λογιστικής απάτης έχει λάβει μεγάλη προσοχή από επενδυτές, ακαδημαϊκούς ερευνητές, μέσα ενημέρωσης, την οικονομική κοινότητα και τις ρυθμιστικές αρχές. Σύμφωνα με τον Yue (2007), η λογιστική απάτη εκτελείται με τη δημιουργία παραποιημένων λογιστικών καταστάσεων όπου οι αριθμοί

παραποιούνται με υπερεκτίμηση περιουσιακών στοιχείων, ψευδείς εγγραφές που σχετίζονται με πωλήσεις και κέρδη, υπεξαίρεση φόρων ή υποεκτίμηση υποχρεώσεων, χρεών, εξόδων ή ζημιών. Η λογιστική απάτη είναι ένα πρόβλημα που επηρεάζει αρνητικά τους χρήστες λογιστικών πληροφοριών.

4.2 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΑΠ ΑΤΕΣ

Τα τελευταία χρόνια, έχουν συμβεί συχνά σκάνδαλα χρηματοοικονομικής απάτης παγκόσμιων εισηγμένων εταιρειών, τα οποία έχουν προσελκύσει μεγάλη προσοχή από ρυθμιστικούς φορείς σε διάφορες χώρες. Η απάτη σχετικά με τις οικονομικές αναφορές βλάπτει τα συμφέροντα των επενδυτών και καταστρέφει την κατανομή των πόρων της κεφαλαιαγοράς, εμποδίζοντας την υγιή ανάπτυξη της (Erickson et al., 2006).

Η οικονομική απάτη της Luckin Coffee είναι χαρακτηριστική περίπτωση. Μετά την παραδοχή του γεγονότος της οικονομικής απάτης, η τιμή της μετοχής της έπεσε κατακόρυφα κατά 80%, βλάπτοντας σοβαρά τη φήμη της εταιρείας. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Μελέτη του 2020 για την Επαγγελματική Απάτη και Κατάχρηση που εκδόθηκε από την Ένωση Πιστοποιημένων Εξεταστών Απάτης (ACFE), η απάτη με οικονομικές αναφορές προκαλεί την υψηλότερη οικονομική ζημία μεταξύ όλων των τύπων απάτης, με μέση απώλεια 954.000 δολαρίων (Bruce, 2020). Ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό να ενισχυθεί η εποπτεία της χρηματοπιστωτικής αγοράς και να αποτραπεί ο κίνδυνος χρηματοοικονομικής απάτης.

Η παραδοσιακή προσέγγιση για τον εντοπισμό χρηματοοικονομικής απάτης εισηγμένων εταιρειών γίνεται μέσω χειροκίνητου ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων και ανάλυσης των οικονομικών δεικτών, η οποία είναι χρονοβόρα και εξαρτάται από τις υποκειμενικές κρίσεις των ειδικών. Για την επίλυση αυτών των προβλημάτων, η έρευνα των Wu et al. (2022) έχει πραγματοποιήσει αποτελεσματική διερεύνηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ακρίβειας του εντοπισμού της απάτης. Για παράδειγμα, οι οικονομικοί δείκτες της εταιρείας χρησιμοποιούνται στο μοντέλο παλινδρόμησης ή στη μέθοδο μηχανικής μάθησης. Λαμβάνοντας υπόψη

ότι οι πληροφορίες ελέγχου μπορούν να αντιπροσωπεύουν τα αποτελέσματα του ελέγχου και τη στάση του ελεγκτή, υπάρχουν επίσης μελέτες για την ανάλυση του κινδύνου απάτης, μελετώντας την αποτελεσματικότητα της γνώμης ελέγχου σχετικά με τον εντοπισμό απάτης και τα χαρακτηριστικά του ρυθμού αλλαγής ελεγκτών των εταιρειών.

Ωστόσο, για να καλύψουν τη συμπεριφορά απάτης, οι εταιρείες συχνά βασίζονται σε άλλα εξωτερικά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτών και των ελεγκτικών εταιρειών, έτσι ώστε οι εταιρείες αυτές να σχηματίζουν κάποιες ανώμαλες συσχετίσεις με εξωτερικές μονάδες. Η τρέχουσα έρευνα δεν λαμβάνει υπόψη αυτό το είδος σχέσης συσχέτισης και η χρήση πληροφοριών πολλαπλών πηγών είναι σχετικά ανεπαρκής. Με την ταχεία ανάπτυξη της τεχνολογίας των πληροφοριών, η έκρηξη πολλαπλών πληροφοριών θέτει υψηλότερες απαιτήσεις και προκλήσεις για τον εντοπισμό των εταιρειών εκείνων που έχουν διαπράξει απάτη και για την εξόρυξη των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της απάτης αυτής.

4.3 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΓΩΝΟΥ ΤΗΣ ΑΠ ΑΤΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ

Η υπόθεση του τριγώνου της απάτης είναι ένα παράδειγμα που χρησιμοποιείται συχνά στον εξωτερικό και τον εσωτερικό έλεγχο και άλλα συναφή επαγγέλματα για να εξηγήσει τους λόγους πίσω από την απόφαση ενός ατόμου να διαπράξει απάτη και αποτελείται από τρία στοιχεία: ευκαιρία, πίεση και εξορθολογισμό, σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία (Albrecht, 1991). Πρέπει να υπάρχουν και τα τρία κριτήρια για να συμβεί απάτη.

- ✓ Αρχικά, η ευκαιρία είναι συνήθως δύσκολο να φανεί, αλλά είναι σχετικά απλό να ελεγχθεί μέσω οργανωτικών ή διαδικαστικών προσαρμογών.
- ✓ Δεύτερον, η πίεση πηγάζει από θέματα που σχετίζονται με την εργασία. Οι παράλογες προσδοκίες απόδοσης μπορεί να παρέχουν το κίνητρο για τη διάπραξη απάτης.
- ✓ Τέλος, ο εξορθολογισμός επικεντρώνεται στο πιθανό κέρδος από μια δόλια δραστηριότητα που υπερτερεί του κινδύνου αντίχρευσσης, καθώς και σε

δικαιολογίες όπως η εργασιακή δυσαρέσκεια ή το αντιληπτό δικαίωμα ή η τρέχουσα πρόθεση να καταστήσει το θύμα ακέραιο στο μέλλον ή η διάσωση της οικογένειας, των υπάρχοντων του, ή της γενικότερης κατάστασής του.

Ως αποτέλεσμα, η διερεύνηση απάτης προσφέρεται ως χρήσιμη τεχνική εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό, την πρόληψη, τη διαφύλαξη και την παρακολούθηση δόλιων ενεργειών σε μια επιχείρηση. Οι επιτυχείς έλεγχοι απάτης είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με την εξαιρετική έρευνα απάτης. Η διερεύνηση απάτης είναι σε πολλές μελέτες η ανεξάρτητη μεταβλητή σε αυτή τη μελέτη (Prabowo, 2021) και η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, η διαφάνεια των λογιστικών πληροφοριών και η οικονομική αποτελεσματικότητα είναι μεσολαβητικές μεταβλητές, με την εταιρική διακυβέρνηση να παίρνει τον ρόλο μιας μετριαστικής μεταβλητής και την απόδοση του οργανισμού να είναι η εξαρτημένη μεταβλητή.

Το Fraud Diamond Theory προσφέρει πολύτιμες γνώσεις και ένα πλαίσιο που μπορεί να βοηθήσει τους ηγέτες των επιχειρήσεων και των οργανισμών να βρουν βιώσιμες λύσεις για τη μείωση και την πρόληψη της απάτης. Μπορεί να προσθέσει αξία στον εντοπισμό, την πρόληψη, τον μετριασμό και την αποτροπή απάτης. Οι υπηρεσίες ενός έμπειρου και υψηλής εξειδίκευσης ερευνητή συνιστώνται από αυτή την άποψη (Ruankaew, 2016). Ο Sorunke (2016) σημειώνει ότι, για να διαπραχθεί απάτη, το άτομο πρέπει να έχει την ικανότητα και την δυνατότητα να αναγνωρίσει μια συγκεκριμένη κατάσταση ως ευκαιρία και να την εκμεταλλευτεί.

Προηγούμενη ερευνητική ανησυχία για τον εντοπισμό απάτης στις οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιώντας το τρίγωνο της απάτης έχει μελετηθεί από πολλούς ερευνητές (Dorseh & Tevmouri, 2019). Υπάρχουν πολλές θεωρίες που χρησιμοποιούνται για την πρόληψη της απάτης, τον εντοπισμό απάτης και την αντιμετώπιση της απάτης. Ωστόσο, η θεωρία που αναφέρεται στο άρθρο των Mvunabandi et al. (2022) είναι η νέα θεωρία συνδυασμού απάτης.

Στο πλαίσιο της ανασκόπησης των διαφορετικών θεωριών απάτης, προτείνεται η Νέα Θεωρία Συνδυασμού Απάτης για την πρόβλεψη της ύπαρξης δόλιων οικονομικών αναφορών. Ο στόχος είναι να διευρυνθεί η γνώση των ελεγκτών για την απάτη και τον τρόπο με τον οποίο εμφανίζεται και να επιτραπεί στους ελεγκτές να εντοπίσουν, να

ανιχνεύσουν, να αποτρέψουν και να διερευνήσουν την απάτη των οικονομικών καταστάσεων και να ανταποκριθούν κατάλληλα στους κινδύνους απάτης.

Ενώ η Θεωρία Συνδυασμού Απάτης του Wilken (2016) πρόσθεσε την τέταρτη και την πέμπτη μεταβλητή (ικανότητες, προσωπική ακεραιότητα και έλλειψη συνείδησης) στο τρίγωνο της απάτης και γέμισε το κενό σε άλλες θεωρίες απάτης, από μόνη της, είναι ένα ανεπαρκές εργαλείο για τον εντοπισμό, την αποτροπή, την πρόληψη και την διερεύνηση της απάτης οικονομικών καταστάσεων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αγνοεί τον κρίσιμο παράγοντα της εταιρικής διακυβέρνησης. Έτσι, προτείνεται η Νέα Θεωρία Συνδυασμού Απάτης που προσθέτει μια έκτη μεταβλητή, την εταιρική διακυβέρνηση στο μοντέλο συνδυασμού απάτης πέντε παραγόντων που εισήχθη από τους Porroca et al. (2014) για τον εντοπισμό απάτης στις οικονομικές καταστάσεις και την προώθηση της κατανόησης του γιατί ένα άτομο θα παραβίαζε λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

4.4 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ «ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΡΑΙΩΣΗΣ»

Οι ελεγκτές λαμβάνουν έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών κατά τη διάρκεια μιας διαδικασίας ελέγχου μιας εταιρίας, μια ποσότητα που συνεχίζει να αυξάνεται καθώς οι επαγγελματίες ενσωματώνουν Big Data σε αυτή τη διαδικασία (Eilifsen et al., 2019). Η γνωστική προκατάληψη προκύπτει όταν οι ελεγκτές ενσωματώνουν άσχετες πληροφορίες σε μια εκτίμηση πιθανότητας, μειώνοντας τον αντίκτυπο των σχετικών πληροφοριών και την ποιότητα της προκύπτουσας κρίσης. Αυτή η συμπεριφορά είναι γνωστή ως «το φαινόμενο της αραιώσης» (Dilution Effect) επειδή η προκύπτουσα απόφαση είναι λιγότερο ακραία—«αραιωμένη» από τις άσχετες πληροφορίες—και, το πιο σημαντικό, λιγότερο κατάλληλη.

Η λογιστική έρευνα έχει διερευνήσει το αποτέλεσμα αραιώσης στις εκτιμήσεις κινδύνου απάτης των ελεγκτών, όταν οι ελεγκτές είναι λιγότερο ευαίσθητοι σε ενδείξεις υψηλού κινδύνου σε περιπτώσεις όπου άλλες, άσχετες πληροφορίες δεν επιβεβαιώνουν τον παρατηρούμενο κίνδυνο (Eilifsen et al., 2019).

Σε συμφωνία με τη θεωρία της ψυχολογίας (Tetlock & Boettger, 1989), ο Hackenbrack (1992) προτείνει ότι η ευαισθησία των ελεγκτών στο φαινόμενο της αραίωσης προκύπτει από μια διαδικασία συμπερασμάτων που βασίζεται στην ομοιότητα για την αξιολόγηση της πιθανότητας να συμβεί ένα γεγονός, όπως είναι για παράδειγμα οι δόλιες οικονομικές αναφορές. Δυστυχώς, η έρευνα προτείνει ότι η επεξεργασία συμπερασμάτων με βάση την ομοιότητα ενσωματώνει όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες, ανεξάρτητα από τη συνάφεια ή τη διαγνωστικότητά τους (Agoglia et al., 2015).

Η αποδυνάμωση προκύπτει όταν οι ευνοϊκές πληροφορίες για τον πελάτη δεν έχουν προγνωστική ικανότητα για την ύπαρξη απάτης, ωστόσο ο ελεγκτής ενσωματώνει τη γνώση στην εκτίμηση πιθανοτήτων ως «ανόμοια» με το γεγονός απάτης (Hackenbrack, 1992). Ο χαμηλός κίνδυνος διαχείρισης απέναντι στην απάτη, λοιπόν, απειλεί την ποιότητα του ελέγχου καθώς θα έπρεπε να είναι «ανόμοιος» και επομένως να μειώνει τον κίνδυνο απάτης.

Τα ελεγκτικά πρότυπα εντοπίζουν το πρόβλημα των ευνοϊκών πληροφοριών για τον πελάτη που στερούνται αξίας για την πρόβλεψη της απάτης: οι υπεύθυνοι θέσπισης προτύπων προειδοποιούν τους ελεγκτές να αγνοήσουν τα θετικά χαρακτηριστικά πελατών με το επιχείρημα ότι δεν αποτελούν επαρκή στοιχεία για να συμπεράνουν ότι η απάτη είναι απίθανη. Συγκεκριμένα, το AS 2110.52 αναφέρει ότι κατά την αξιολόγηση του κινδύνου δόλιας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, οι ελεγκτές πρέπει «να παραμερίσουν τυχόν προηγούμενες πεποιθήσεις που μπορεί να έχουν ότι η διοίκηση είναι έντιμη και έχει ακεραιότητα» (PCAOB, 2010).

Ενώ οι ελεγκτές μπορούν να αξιολογήσουν αντικειμενικά τους κινδύνους που σχετίζονται με τις διαστάσεις πίεσης και ευκαιριών του τριγώνου της απάτης, η παρατήρηση της στάσης της διοίκησης απέναντι στην απάτη είναι πιο δύσκολη. Αυτή η πρόκληση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην πιθανότητα η διοίκηση να προσπαθήσει να αποκρύψει ένα δόλιο σχέδιο παραποιώντας τη στάση της στους ελεγκτές. Έτσι, εκτός εάν τα στοιχεία της στάσης των μελών που την απαρτίζουν υποδηλώνουν υψηλό κίνδυνο απάτης, οι ελεγκτές θα πρέπει να τα θεωρούν άσχετα με τις εκτιμήσεις κινδύνου απάτης.

Οι αξιολογήσεις κινδύνου απάτης υψηλής ποιότητας αποτελούν κρίσιμα στοιχεία της διαδικασίας ελέγχου (PCAOB, 2010). Ο κατάλληλος εντοπισμός και αξιολόγηση των κινδύνων απάτης μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις για τη φύση, το χρονοδιάγραμμα και την έκταση των διαδικασιών, επηρεάζοντας την πιθανότητα ο έλεγχος να αποκαλύψει ουσιώδεις ανακρίβειες λόγω λάθους ή απάτης. Ο Hammersley (2011) συνοψίζει την έρευνα σε αυτόν τον τομέα και ενθαρρύνει περαιτέρω έρευνα σχετικά με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες οι ελεγκτές δυσκολεύονται να αξιολογήσουν και να ανταποκριθούν στον κίνδυνο απάτης. Ένας τέτοιος τομέας σχετίζεται με την ευαισθησία των ελεγκτών στο φαινόμενο της αραίωσης (Glover, 1997).

4.5 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Προηγούμενες μελέτες έχουν δείξει ότι η ελεγκτική επιτροπή και τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου επηρεάζουν τις οικονομικές καταστάσεις. Η έρευνα έχει δείξει ότι οι επιτροπές ελέγχου μπορούν να μειώσουν τον κίνδυνο απάτης περιορίζοντας την ασυνέπεια μεταξύ χρηματοοικονομικών και μη οικονομικών μέτρων (Brazel, 2018). Εάν η ποιότητα του ελέγχου αυξηθεί, οι κίνδυνοι απάτης θα μειωθούν. Φυσικά, πρέπει να σημειωθεί ότι οι ελεγκτές πρέπει να έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και η θητεία του ελεγκτή μπορεί να έχει άμεσο αντίκτυπο στην απάτη και στον εντοπισμό της.

Τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου και ο αντίκτυπός τους στην απάτη έχουν επίσης μελετηθεί σε προηγούμενες μελέτες, συμπεριλαμβανομένης της επίδρασης της ηλικίας των μελών του διοικητικού συμβουλίου στην οικονομική απάτη σε διάφορες χώρες και της επίδρασης του φύλου των μελών του διοικητικού συμβουλίου στην απάτη (Luo et al., 2020).

Η απάτη είναι κοινό φαινόμενο στις επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, η πρόληψη και ο εντοπισμός σημαντικής απάτης στις οικονομικές καταστάσεις επικεντρωνόταν πάντα σε επενδυτές, νομοθέτες, τυποποιημένους διαχειριστές και ελεγκτές. Εκτός από το ότι επηρεάζει αρνητικά το εμπόριο μιας χώρας, η απάτη είναι ένα από τα πιο κρίσιμα

εμπόδια για την οικονομική ανάπτυξη. Αποδυναμώνει το νόμο, μειώνει την εμπιστοσύνη στους κυβερνητικούς θεσμούς και αμφισβητεί τις δημοκρατικές αρχές.

Η απάτη στη χρηματοοικονομική αναφορά μειώνει την ποιότητα των δεδομένων, γεγονός που μειώνει την κερδοφορία της εταιρείας και κοστίζει στους κύριους μετόχους της. Ένα χαρακτηριστικό της εταιρικής διακυβέρνησης είναι η διασφάλιση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Habib & Jiang, 2015). Η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις είναι ένα από τα κύρια και ουσιαστικά ζητήματα του οργανισμού. Οι διευθυντές, ειδικά εκείνοι που βλέπουν την αγορά με βραχυπρόθεσμη ματιά, προσπαθούν να βελτιώσουν τα προσωπικά τους συμφέροντα κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Η εταιρική διακυβέρνηση έχει παρουσιάσει λύσεις, όπως το θέμα της επιτροπής ελέγχου και το θέμα του διοικητικού συμβουλίου.

Ωστόσο, οποιοδήποτε σύστημα εσωτερικού ελέγχου για την πρόληψη της διαφθοράς έχει έναν σημαντικό περιορισμό. Αντιμετωπίζει μόνο την πλευρά της ζήτησης της διεφθαρμένης συναλλαγής, η οποία είναι ένα μειονέκτημα σε πολλά προγράμματα κατά της διαφθοράς, καθώς η πλευρά της προσφοράς είναι εξίσου σημαντική (Wu , 2005). Πρόσφατα, λοιπόν, έχει προταθεί ότι η συλλογική δράση, που περιλαμβάνει τόσο τον οργανισμό προμηθειών όσο και τους πωλητές, είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος πρόληψης της διαφθοράς (World Bank Institute, 2008).

Ο στόχος της συλλογικής δράσης είναι η δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των ανταγωνιστών, απαλλαγμένων από διαφθορά, ώστε να επιτραπεί η πιο ανταγωνιστική προσφορά να κερδίσει. Η συλλογική δράση μπορεί να λάβει τη μορφή επίσημων συμβάσεων, ονομαζόμενων «συμφώνων ακεραιότητας», μεταξύ του αναθέτοντος οργανισμού και της εταιρείας που υποβάλλει προσφορά, που περιλαμβάνει διατάξεις για εξωτερική παρακολούθηση και επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβιάσεων. Οι εταιρείες εξωτερικού ελέγχου μπορούν να παρακολουθούν τέτοιες συμβάσεις καταπολέμησης της διαφθοράς για λογαριασμό του αναθέτοντος οργανισμού.

Μια πιο πολλά υποσχόμενη μορφή συλλογικής δράσης είναι η δημιουργία «πιστοποιητικών επιχειρηματικών συνασπισμών» (Sidhu, 2009), στους οποίους όλοι οι προμηθευτές συμφωνούν οικειοθελώς να συμμορφωθούν με τα κριτήρια κατά της διαφθοράς για να αποκτήσουν πιστοποίηση κατά της διαφθοράς. Τα γραφεία

εξωτερικού ελέγχου ελέγχουν τη συμμόρφωση με αυτά τα κριτήρια και η πιστοποίηση ανακαλείται σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Ο οργανισμός προμηθειών θα πρέπει στη συνέχεια να απαιτήσει από όλους τους προμηθευτές να διαθέτουν πιστοποίηση κατά της διαφθοράς, αποτρέποντας έτσι τη διαφθορά.

4.6 Η ΑΠ ΟΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η προηγούμενη βιβλιογραφία για την αποτυχία ελέγχου συζητούσε κυρίως τη συσχέτιση με την ποιότητα του ελέγχου και τα χαρακτηριστικά των ελεγχόμενων πελατών. Ο Palmrose (1988) εξέτασε την ποιότητα του ελέγχου και της πιστοποίησης με βάση τις ελεγκτικές αποτυχίες και τις αγωγές και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι 8 μη μεγάλες λογιστικές εταιρείες είχαν υψηλότερους δείκτες αγωγών από τις 8 μεγάλες λογιστικές εταιρείες, επιβεβαιώνοντας έτσι ότι οι 8 κορυφαίες και μη έχουν διαφοροποίηση στην ποιότητα. Οι 8 μεγάλες εταιρείες παρέχουν υπηρεσίες ελέγχου υψηλής ποιότητας, με βάση την υπόθεση ότι ο έλεγχος υψηλής ποιότητας περιλαμβάνει λιγότερες αγωγές που σχετίζονται με τον έλεγχο. Ο Knapp (1991) αποκάλυψε ότι οι αξιολογήσεις σχετικά με την ποιότητα του ελέγχου από τα μέλη της επιτροπής ελέγχου θα μπορούσαν να επηρεαστούν από το μέγεθος της λογιστικής εταιρείας και τη θητεία του ελεγκτή.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των ελεγχθέντων πελατών, ο Stice (1991) εφάρμοσε μια προσέγγιση ζευγαρωμένων δειγμάτων για να μελετήσει τη συσχέτιση των χαρακτηριστικών του πελάτη και του ελεγκτή που συσχετίστηκαν με αγωγές ελέγχου, και τα προσδιόρισε ως εταιρική οικονομική κατάσταση, δομή περιουσιακών στοιχείων και αξίες αγοράς. Επιπλέον, οι ελεγμένοι πελάτες που εμπλέκονται σε αγωγές είχαν υψηλότερους λόγους εισπρακτέων λογαριασμών προς το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων και αποθεμάτων προς το σύνολο του ενεργητικού.

Οι Lys και Watts (1994) υιοθέτησαν την ίδια μέθοδο για να εξετάσουν τα χαρακτηριστικά του ελεγχόμενου πελάτη και του ελεγκτή και διαπίστωσαν ότι ένας ελεγκτής είχε την υψηλότερη πιθανότητα αγωγής όταν έδωσε ειδική γνώμη για μια εταιρεία με μεγαλύτερο μέγεθος, οικονομικές δυσκολίες και χαμηλή τιμή μετοχής ή

όταν χρησιμοποιούνται μη δομικές μέθοδοι ελέγχου ή όταν ο ελεγχόμενος πελάτης είχε μεγάλη σημασία (δηλαδή οι αμοιβές ελέγχου ήταν μεγάλο μέρος των συνολικών αμοιβών των ελεγκτών). Η έρευνά τους συμπέρανε ότι οι μη αυθεντικές οικονομικές καταστάσεις και η αποτυχία του ελέγχου συσχετίστηκαν ισχυρά με καταστάσεις που οδηγήθηκαν στα δικαστήρια (αγωγές).

5. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ WIRECARD

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η περίπτωση της γνωστής γερμανικής εταιρίας Wirecard που δραστηριοποιούνταν στον χώρο του Fintech και αναλύονται μέσα από την δημοσιευμένη σχετική βιβλιογραφία οι αντιδράσεις και ο αντίκτυπος του σκανδάλου. Καθώς πρωταγωνιστικό ρόλο στην δημοσίευση του σκανδάλου έπαιξαν οι Financial Times, μέσα από το αναλυτικό τους άρθρο παρουσιάζεται στην συνέχεια το χρονικό της υπόθεσης αυτής.

5.1 ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

Η εν λόγω εταιρεία ψηφιακών πληρωμών ιδρύθηκε το 1999 και είχε την έδρα της στο Μόναχο. Η Wirecard επεξεργαζόταν αρχικά πληρωμές στο διαδίκτυο για ιστότοπους πορνό και τζόγου. Αυτή η σταθερή ροή εσόδων βοήθησε τη Wirecard να επιβιώσει από την κρίση dotcom. Το 2002, με τον Braun επικεφαλής (ο οποίος ήταν το άτομο που την οδήγησε στο σκάνδαλο στην συνέχεια), η εταιρεία αναπτύχθηκε με ταχύτητα και τελικά επέκτεινε τις υπηρεσίες της στον τραπεζικό τομέα και αγοράζοντας μικρότερες εταιρείες πληρωμών στην Ασία (Jagran, 2022).

Το 2018, η Wirecard σημείωσε άνθηση ως μια σπάνια γερμανική ιστορία επιτυχίας στον αναπτυσσόμενο τομέα fintech αφού εμφανίστηκε στον δείκτη DAX. Η αξία της εταιρείας ήταν πάνω από 24 δισεκατομμύρια ευρώ (25 δισεκατομμύρια δολάρια), που ήταν ακόμη μεγαλύτερη από την αξία της Deutsche Bank εκείνη την εποχή. Το 2019, οι Financial Times δημοσίευσαν αρκετά άρθρα που ισχυρίζονταν λογιστικές παρατυπίες στις ασιατικές μονάδες της Wirecard, ως εκ τούτου η τιμή της μετοχής της Wirecard υπέστη τεράστια μείωση. Το 2020, η εταιρεία παραδέχτηκε στην ελεγκτική εταιρία Ernst and Young τον Ιούνιο ότι τα 1,9 δισεκατομμύρια ευρώ σε μετρητά που επρόκειτο να κρατηθούν σε δύο λογαριασμούς στις Φιλιππίνες πιθανότατα δεν υπήρχαν. Η Wirecard σημείωσε πτώση της τιμής της μετοχής της κατά 99 τοις εκατό και έγινε η πρώτη εταιρεία DAX που κατέρρευσε (Jagran, 2022).

Η Wirecard διόγκωσε τα κέρδη της μέσω μη πραγματικών συναλλαγών στις οποίες συμμετείχαν πολλές θυγατρικές και συνεργαζόμενες εταιρείες. Παρουσίασαν ψευδή οικονομικά αποτελέσματα για την περίοδο 2015-2018 και περιλάμβαναν έσοδα από τους λεγόμενους τρίτους αγοραστές (TPA) στο Ντουμπάι, τις Φιλιππίνες και τη Σιγκαπούρη που «δεν υπήρχαν στην πραγματικότητα». Η διεύθυνση αυτών των εταιρειών οδήγησε σε ένα οικογενειακό σπίτι στις Φιλιππίνες και σε μια εταιρεία λεωφορείων στη Μανίλα.

Οι καταγγελίες απορρίφθηκαν μετά την κατάρρευση της Wirecard. "Πολλοί δεν ήθελαν να πιστέψουν ότι απατεώνες δούλευαν στο Wirecard", δήλωσε στο Γαλλικό Πρακτορείο ο Volker Bruehl, καθηγητής στο Κέντρο Οικονομικών Μελετών στη Φρανκφούρτη. Η ΕΥ αντιμετωπίζει τώρα νομικές ενέργειες από τους μετόχους της Wirecard καθώς υπέγραφε τους λογαριασμούς της εταιρείας για μια δεκαετία (Jagran, 2022).

Στην συνέχεια, παρουσιάζεται αναλυτικά το χρονικό της ανόδου και της πτώσης της εν λόγω εταιρίας, μέσα από το αποκαλυπτικό ρεπορτάζ των Financial Times (McCrum, 2020):

- ✓ 2017. Ένας καθαρός έλεγχος από την ΕΥ και μια αξιοσημείωτη βελτίωση στην αναφερόμενη δημιουργία μετρητών προκάλεσαν τον ανανεωμένο ενθουσιασμό των επενδυτών για τις μετοχές της Wirecard, οι οποίες υπερδιπλασιάστηκαν σε τιμή. Ο όμιλος ανακοινώνει μια συμφωνία για την ανάληψη των εργασιών διεκπεραίωσης πληρωμών της Citi σε 11 χώρες της Ασίας, μια συναλλαγή που έχει σχεδιαστεί για να κάνει την Wirecard ένα γνωστό όνομα στην περιοχή. Ο Markus Braun ολοκληρώνει το έτος δανειζόμενος 150 εκατ. ευρώ από την Deutsche Bank.
- ✓ Μάρτιος 2018. Μέσα στα κεντρικά γραφεία της Wirecard στη Σιγκαπούρη, το νομικό προσωπικό του ομίλου ξεκινά μια έρευνα για τρία μέλη της οικονομικής ομάδας. Η έρευνα ξεκινά αφού ένας εσωτερικός πληροφοριοδότης εγείρει ισχυρισμούς σχετικά με ένα σχέδιο δόλιας αποστολής χρημάτων στην Ινδία μέσω τρίτων σε ένα είδος συστήματος που είναι γνωστό ως «μετ' επιστροφής».
- ✓ Αύγουστος 2018. Οι μετοχές της Wirecard έφτασαν στο ανώτατο όριο των 191 ευρώ, αποτιμώντας την σε περισσότερα από 24 δισ. ευρώ. Ο όμιλος ισχυρίζεται ότι έχει 5.000 υπαλλήλους, οι οποίοι επεξεργάζονται πληρωμές για περίπου

250.000 εμπόρους, εκδίδουν πιστωτικές και προπληρωμένες κάρτες και παρέχουν τεχνολογία για ανέπαφες πληρωμές μέσω smartphone. Στους πελάτες περιλαμβάνονται οι γερμανικές εκπτώτικες εταιρείες Aldi και Lidl, καθώς και σχεδόν 100 αεροπορικές εταιρείες.

- ✓ Σεπτέμβριος 2018. Η Wirecard αντικαθιστά την Commerzbank στον διάσημο δείκτη Dax 30, καθιστώντας την μια αυτόματη επένδυση για τα συνταξιοδοτικά ταμεία σε όλο τον κόσμο. Ως η μεγαλύτερη fintech της Ευρώπης, θεωρείται ως μια σπάνια γερμανική εταιρεία τεχνολογίας ικανή να αμφισβητήσει τους γίγαντες της Silicon Valley. Ο κ. Braun, του οποίου το προσωπικό μερίδιο στον όμιλο ανέρχεται τώρα σε 1,6 δισ. ευρώ, λέει στους επενδυτές ότι οι πωλήσεις και τα κέρδη θα διπλασιαστούν τα επόμενα δύο χρόνια.
- ✓ Οκτώβριος 2018. Οι Whistleblowers επικοινωνούν με τους FT που ανησυχούν ότι η εσωτερική έρευνα στη Σιγκαπούρη έχει λήξει.
- ✓ Ιανουάριος 2019. Οι FT δημοσιεύουν το πρώτο τους άρθρο για την έρευνα της Σιγκαπούρης, το οποίο περιγράφεται αμέσως ως «ψεύτικο» από τη Wirecard. Η BaFin αρχίζει να ερευνά τους FT για ισχυρισμό χειραγώγησης της αγοράς.
- ✓ Φεβρουάριος 2019. Η αστυνομία της Σιγκαπούρης εισέβαλε στα γραφεία της Wirecard. Η BaFin ανακοινώνει μια δίμηνη απαγόρευση των ανοικτών πωλήσεων, επικαλούμενη τη «σημασία της Wirecard για την οικονομία» και τη «σοβαρή απειλή για την εμπιστοσύνη της αγοράς», αφού η τιμή της μετοχής πέφτει κάτω από τα 100 ευρώ.
- ✓ Μάρτιος 2019. Οι FT αναφέρουν ότι το ήμισυ των εργασιών της Wirecard ανατίθεται στην πραγματικότητα σε εξωτερικούς συνεργάτες, με τη διεκπεραίωση πληρωμών να γίνεται από συνεργάτες που πληρώνουν προμήθεια στην Wirecard. Προσπαθώντας να επισκεφτεί μερικούς από αυτούς τους συνεργάτες της Wirecard στις Φιλιππίνες, οι FT ανακαλύπτουν έναν συνταξιούχο ναυτικό και την οικογένειά του, οι οποίοι μπερδεύονται όταν μαθαίνουν ότι το σπίτι τους υποτίθεται ότι είναι ο χώρος μιας διεθνούς επιχείρησης πληρωμών. Η Wirecard ανακοινώνει ότι θα μηνύσει τους Financial Times. Η Wirecard μηνύει τις αρχές της Σιγκαπούρης, αμφισβητώντας την ποινική έρευνα. Οι εισαγγελείς εκεί κατονομάζουν πέντε μέλη του προσωπικού της Wirecard και οκτώ ασιατικές θυγατρικές της ομάδας ως υπόπτους.
- ✓ Απρίλιος 2019. Η Wirecard ανακοινώνει εισφορά μετρητών 900 εκατομμυρίων ευρώ από τη SoftBank, μια προφανής ψήφος εμπιστοσύνης από έναν ιαπωνικό

όμιλο ετερογενών δραστηριοτήτων που είναι γνωστός για μεγάλες επενδύσεις στην τεχνολογία. Η ΕΥ εγκρίνει τους λογαριασμούς του 2018 με δευτερεύουσες αναφορές που σχετίζονται με τη Σιγκαπούρη και η Wirecard ανακοινώνει δώδεκα νέα μέτρα συμμόρφωσης.

- ✓ Σεπτέμβριος 2019. Η Wirecard εκδίδει ομόλογα 500 εκατ. ευρώ που ταξινομούνται ως επενδυτική βαθμίδα από την Moody's, τον οργανισμό αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Η Credit Suisse πουλά επίσης το μετατρέψιμο ομόλογο της SoftBank ύψους 900 εκατομμυρίων ευρώ σε άλλους επενδυτές.
- ✓ 28 Απριλίου 2020. Δημοσιεύεται η έκθεση της KPMG. Η λογιστική εταιρεία λέει ότι δεν μπορεί να επαληθεύσει ότι οι ρυθμίσεις που ευθύνονται για τη «μερίδα του λέοντος» των κερδών της Wirecard που αναφέρθηκαν από το 2016 έως το 2018 ήταν γνήσιες, αναφέροντας πολλά «εμπόδια» στο έργο της.
- ✓ 16 Ιουνίου. Οι φιλιππινέζικες τράπεζες BPI και BDO ενημερώνουν την ΕΥ ότι Ετα έγγραφα που υποτίθεται ότι αναφέρουν υπόλοιπα 1,9 δισ. ευρώ είναι «πλαστά».
- ✓ 18 Ιουνίου. Η Wirecard υποτίθεται ότι θα δημοσίευε ελεγμένα αποτελέσματα για το 2019. Αντίθετα, ανακοινώνει ότι 1,9 δισ. ευρώ «λείπουν».
- ✓ 19 Ιουνίου. Ο Μάρκος Μπράουν παραιτείται. Τη δεύτερη μέρα στη δουλειά του, ο κ. Freis γίνεται προσωρινός Διευθύνων Σύμβουλος.

5.2 ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

Σύμφωνα με τους Trimble et al. (2022), για να ανταποκριθεί στις προσδοκίες ανάπτυξης, η Wirecard επέκτεινε τις δραστηριότητές της μέσω εξαγορών με συνολικό κόστος άνω του 1,3 δισ. ευρώ μεταξύ 2007 και 2017. Για παράδειγμα, η απόκτηση των Υπηρεσιών Πληρωμών AllScore για 109,3 εκατ. ευρώ το 2019 έθεσε σημαντικά ερωτήματα. Υπολογίστηκε ότι η Wirecard AG πλήρωσε πολύ υψηλότερο συντελεστή αποτίμησης, σχεδόν 24 φορές το EBIDTA της, από το κανονικό για τη μικρή, άγνωστη εταιρεία με έδρα το Πεκίνο.

Οι ακαδημαϊκοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι υπερτιμημένες εταιρείες έχουν έναν ευκαιριακό λόγο για εξαγορές που βασίζονται στο χρηματιστήριο, επειδή οι αγοραστές θα μπορούσαν να διατηρήσουν μέρος της διογκωμένης αξίας ανταλλάσσοντας τις μετοχές τους με λιγότερο υπερτιμημένα περιουσιακά στοιχεία ή τίτλους.

Αυτές οι αναπτυξιακές πιέσεις αφορούν ιδιαίτερα βιομηχανίες όπως η βιομηχανία fintech. Για παράδειγμα, οι Kwon et al. (2020) διαπιστώνουν ότι οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, στις οποίες περιλαμβάνεται η Wirecard, παρουσιάζουν μεγαλύτερα επίπεδα διαχείρισης κερδών από τις εταιρείες χαμηλής τεχνολογίας.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Stefan (2021), η Wirecard είχε αρχικά λανσαριστεί ως μια σχετικά νέα εταιρεία τεχνολογίας που θα μπορούσε να υπερηφανεύεται για την επίδρασή της στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε παγκόσμια κλίμακα. Η πτώση της προκάλεσε μια αμηχανία για τις ρυθμιστικές αρχές και τους πολιτικούς θεσμούς της χώρας, επειδή οι κόκκινες σημαίες υπήρχαν εδώ και χρόνια.

Παράλληλα με το έργο των FT, οι καταδικαστικές αναφορές από πωλητές short, όπως ο Fraser Perring, έθεσαν σοβαρά ερωτήματα για την εταιρεία πολύ πριν κάνουν οτιδήποτε οι αρχές. Η BaFin δέχθηκε πυρά για την απαγόρευση των ανοικτών πωλήσεων. Ο πρόεδρος της υπηρεσίας, Felix Hufeld, ζήτησε τελικά συγγνώμη, λέγοντας ότι ήταν μεταξύ των ιδρυμάτων που ευθύνονται για την «πλήρη καταστροφή». Αναγκάστηκε να παραιτηθεί στις αρχές του 2021 (Stefan, 2021).

Εξάλλου, οι Navaretti et al. (2020), προσπαθούν να εντάξουν την περίπτωση της εν λόγω εταιρείας στις συνολικότερες προκλήσεις της νέας ψηφιακής εποχής. Όπως σημειώνουν, η επανάσταση του Fintech βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και επιτρέπει σε νέους παίκτες να εισέλθουν στις χρηματοπιστωτικές αγορές και να προσφέρουν προϊόντα που αντιπροσωπεύουν ένα μόνο βήμα στην αλυσίδα αξίας της παραδοσιακής χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης (Boot, 2017).

Η δυνατότητα συνδυασμού των διαφόρων δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν τη χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση οδήγησε επίσης στην εμφάνιση μεγάλων παραγόντων, τραπεζικών εταιρειών χαρτοφυλακίου που ενσωματώνουν πολλές θυγατρικές που καλύπτουν διαφορετικές πτυχές της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης. Τα όρια ορισμένων εταιρειών, όπως η Wirecard, είχαν επεκταθεί έτσι

ώστε να ενσωματώσουν την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών με δραστηριότητες υψηλής τεχνολογίας, οι οποίες έχουν ελάχιστη σχέση με αυτό που στο παρελθόν θεωρούνταν χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση.

Η περίπτωση της Wirecard δείχνει τέσσερις μεγάλες αδυναμίες στην προστασία των επενδυτών (Navaretti et al., 2020).

- ✓ Πρώτον, η ΕΥ, η εταιρεία που ήταν υπεύθυνη για τον έλεγχο της Wirecard, φαινομενικά απέτυχε να εντοπίσει μεγάλες λογιστικές ατασθαλίες.
- ✓ Δεύτερον, το γερμανικό εποπτικό όργανο ελεγκτών (Abschlussprüferaufsichtsstelle) επόπτευε ανεπαρκώς, σύμφωνα με δημοσίως διαθέσιμες πληροφορίες, τις ελεγκτικές πρακτικές της ΕΥ στην Wirecard.
- ✓ Τρίτον, η Ομοσπονδιακή Αρχή Χρηματοοικονομικής Εποπτείας της Γερμανίας (BaFin), η οποία είναι επίσης υπεύθυνη για την προστασία των επενδυτών, και η FREP, ο επόπτης ελέγχου πρώτου σταδίου στην περίπτωση της Wirecard, είχαν πολύ αδύναμες εξουσίες για να διεξαγάγουν διεξοδική έρευνα για τις δραστηριότητες της Wirecard.
- ✓ Τέταρτον, δεν είναι δυνατόν να αποκλειστεί ότι στον συμβιβασμό μεταξύ ισχυρής και χαλαρής εποπτείας, οι σχετικοί παράγοντες έτειναν προς την τελευταία, πιθανώς με στόχο να ευνοήσουν την εν λόγω εταιρία, που φαινόταν να είναι ένας επιτυχημένος «εθνικός πρωταθλητής» της Fintech

Αν και δεν είναι λογικό να προτείνει κανείς ότι μια δημόσια αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει το επιχειρηματικό μοντέλο όλων των εταιρειών, πόσο μάλλον να είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο και την εποπτεία των ισολογισμών, η περίπτωση της Wirecard δείχνει ξεκάθαρα πολλές κατευθύνσεις για βελτιώσεις.

Ο κίνδυνος εξάλλου, που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές είναι απλώς ότι μπορεί να μην μπορούν πλέον να χρησιμοποιήσουν τις πιστωτικές τους κάρτες. Μέχρι στιγμής, η αναστολή των πιστωτικών καρτών ήταν ένα σπάνιο γεγονός, κυρίως επειδή οι περισσότερες χώρες ρυθμίζουν και εποπτεύουν τις δραστηριότητες των χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών που συμμετέχουν σε προγράμματα καρτών. Επιπλέον, δίκτυα καρτών όπως η Visa και η Mastercard καθορίζουν σχετικά αυστηρά πρότυπα που πρέπει να πληρούν όλα τα μέλη του συστήματος. Στην πραγματικότητα, η αθέτηση υποχρεώσεων της Wirecard δεν έχει δημιουργήσει ουσιαστικά προβλήματα

στις θυγατρικές πληρωμών της, των οποίων τις κύριες δραστηριότητες διαχειρίζονταν ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που ελέγχονται και εποπτεύονται στη Γερμανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο (Navaretti et al., 2020).

Ακόμη και η απόφαση για αναστολή όλων των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν από την Wirecard Card UK, που ελήφθη από την Αρχή Χρηματοοικονομικής Συμπεριφοράς (FCA) στις 26 Ιουλίου, κράτησε μόνο λίγες ημέρες. Ομοίως, η απόφαση που ελήφθη από τη Νομισματική Αρχή της Σιγκαπούρης (MAS) στις 30 Σεπτεμβρίου να απαιτήσει από τη θυγατρική της Wirecard στο νησί (Wirecard SG) να σταματήσει τις υπηρεσίες πληρωμών της και να επιστρέψει όλα τα κεφάλαια των πελατών έως τις 14 Οκτωβρίου 2020 ήταν προληπτική. Πράγματι, για τον περαιτέρω έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας της Wirecard SG, η MAS είχε ήδη βοηθήσει τους πελάτες να μετακινηθούν σε άλλους παρόχους αποφεύγοντας επίσης τις μεταφορές κεφαλαίων μεταξύ χωρών (Navaretti et al., 2020).

5.3 ΑΠ ΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΩΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΑΠ ΑΤΗΣ ΤΗΣ WIRECARD

Οι Betz & Kim (2021) ανακεφαλαιώνουν την δράση της εν λόγω εταιρίας υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα και τις ανεπαρκείς ή μη δράσεις του ρυθμιστικού παλιού. Αναλυτικότερα αναφέρουν ως συμπέρασμα της μεέτης της περίπτωσης της εν λόγω εταιρίας τα εξής

- ✓ Η γερμανική ρύθμιση του γερμανικού χρηματιστηρίου δεν εντόπισε ούτε εμπόδισε την επιχειρηματική απάτη που ασκούσε η Wirecard στο γερμανικό χρηματιστήριο.
- ✓ Στη ρύθμιση της γερμανικής χρηματιστηριακής αγοράς, η γερμανική ρυθμιστική αρχή ενθουσιάστηκε με την επιτυχία της Wirecard στην αγορά στην προσέλκυση επενδύσεων και προσπάθησε να σταματήσει τις έρευνες για απάτη στη Wirecard.
- ✓ Χρησιμοποιώντας δόλιες επιχειρηματικές αναφορές, η Wirecard δεν είχε κανένα περιουσιακό στοιχείο για προστασία. Επίσης, η περιορισμένη ευθύνη

μείωσε το κόστος για τους επενδυτές μόνο των επενδύσεών τους στην Wirecard.

- ✓ Η Wirecard απεικονίζει ορισμένες από τις συγκρούσεις στη «θεωρία της πρακτόρευσης», όταν οι διαχειριστές της Wirecard έκλεψαν χρήματα από την εταιρεία και προκάλεσαν χρεοκοπία, με τους επενδυτές να χάνουν χρήματα από τις κακές λειτουργίες των βασικών πρακτόρων (διευθυντών).
- ✓ Η επιχειρηματική απάτη στην Wirecard ωφέλησε ορισμένους διευθυντές της εταιρείας αλλά όχι άλλους μετόχους.

Αυτά είχαν ως αποτέλεσμα να υπογραμμιστεί η αξία του ποιοτικού ελέγχου. Ενδεικτικά γίνεται αναφορά στην εταιρία Gibson Dunn, η οποία το 2021 εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές ώστε να ελαχιστοποιήσει την πιθανότητα να συμμετάσχει με οποιονδήποτε τρόπο σε παρόμοιες καταστάσεις. Οι κατευθυντήριες γραμμές μεταξύ άλλων ανέφεραν τα εξής

Εταιρική Διακυβέρνηση

- Υποχρεωτική επιτροπή ελέγχου που αποτελείται από τουλάχιστον δύο οικονομικούς εμπειρογνώμονες
- Διευρυμένα δικαιώματα πληροφόρησης και λειτουργίες για τα μέλη της επιτροπής ελέγχου
- Ξεχωριστές συναντήσεις με τον ελεγκτή χωρίς το διοικητικό συμβούλιο
- Νομική υποχρέωση δημιουργίας συστήματος εσωτερικού ελέγχου και συστήματος διαχείρισης κινδύνων

Ελεγχος

- Υποχρεωτική εναλλαγή εξωτερικού ελεγκτή μετά από δέκα (10) έτη και εναλλαγή εσωτερικού ελεγκτή μετά από πέντε (5) έτη
- Αυστηροποίηση της απαγόρευσης των μη ελεγκτικών υπηρεσιών
- Αύξηση των ορίων ευθύνης των ελεγκτών και αυστηρότερη ποινική ευθύνη
- Εκλογή ελεγκτών ασφαλιστικών εταιρειών από τους μετόχους

Εξάλλου, με αφορμή το σκάνδαλο, ο Beerbaum (2021) σημειώνει ότι σε πολλές δικαιοδοσίες, ο ελεγκτής εξουσιοδοτείται από το διοικητικό συμβούλιο να διενεργεί ελεγκτικές διαδικασίες, δοκιμές και ανάλυση διαδικασιών για να προετοιμάσει τελικά μια ελεγκτική γνώμη, η οποία θα είναι δημόσια διαθέσιμη στην ετήσια έκθεση. Στο πλαίσιο αυτών των καθηκόντων, ο επενδυτής ενημερώνεται για ουσιώδεις ανακρίβειες καθώς και για ανεπαρκείς εσωτερικούς ελέγχους σχετικά με τη διαδικασία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Καθήκον του ελεγκτή είναι επίσης να επικυρώνει τους οικονομικούς δείκτες, οι οποίοι χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση από το εποπτικό συμβούλιο.

Ο κύριος κίνδυνος στη λογιστική είναι ότι οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν ουσιώδη ανακρίβεια. Αυτό μπορεί να συμβεί για διάφορους λόγους: απάτη ή ακούσια λάθη. Οι ανακρίβειες θεωρούνται σημαντικές εάν μπορούν να επηρεάσουν μεμονωμένα ή συλλογικά τις οικονομικές αποφάσεις που λαμβάνουν οι επενδυτές με βάση τις οικονομικές καταστάσεις. Αυτοί οι κίνδυνοι μπορεί να μειώσουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών ή να προκαλέσουν ζημιά στη φήμη και μπορεί να έχουν νομικές συνέπειες.

Ένας λογιστικός οργανισμός που λειτουργεί σωστά πρέπει να διασφαλίζει ορισμένα πρότυπα ποιότητας στη λογιστική:

- Όλες οι συναλλαγές καταγράφονται (Πληρότητα).
- Όλες οι συναλλαγές υπάρχουν και έχουν πραγματοποιηθεί (Υπαρξη).
- Οι συναλλαγές καταγράφονται στα κατάλληλα ποσά (Αποτίμηση).
- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις καταγράφονται και ταξινομούνται κατάλληλα.
- Η γνωστοποίηση και η παρουσίαση της εταιρικής αναφοράς είναι κατάλληλη.
- Η μη εξουσιοδοτημένη απόκτηση, χρήση ή διάθεση περιουσιακών στοιχείων αποτρέπεται ή εντοπίζεται έγκαιρα (Safeguarding).

Στο ίδιο μήκος κύματος και οι Pelizzon et al. (2020) καταθέτουν τις προτάσεις τους σχετικά με την πρόβλεψη και αποτροπή στο μέλλον παρόμοιων περιστατικών. Οι προτάσεις τους επιγραμματικά περιλαμβάνουν τα παρακάτω

- ✓ Πρόταση 1 Ροή πληροφοριών: καταγγελίες
- ✓ Πρόταση 2 Ροή πληροφοριών: ανοικτές πωλήσεις
- ✓ Πρόταση 3 Εξωτερικοί έλεγχοι
- ✓ Πρόταση 4 Εσωτερικοί έλεγχοι και εποπτεία του εποπτικού συμβουλίου
- ✓ Πρόταση 5 Επιβολή της χρηματοοικονομικής αναφοράς
- ✓ Πρόταση 6 Γενική εντολή εποπτείας της αγοράς
- ✓ Πρόταση 7 Οργανισμός εποπτείας της αγοράς
- ✓ Πρόταση 8 Επίβλεψη ευρωπαϊκής αγοράς

Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι Betz & Kim (2021), η Wirecard ήταν ένα διεθνές σκάνδαλο, μια παγκόσμια εταιρεία που λειτουργούσε σε εθνικές γραμμές - ωστόσο ο κανονισμός λειτουργίας της περιήλθε σε ένα μόνο έθνος, τη Γερμανία, για να επιβλέπει την έντιμη λειτουργία της, η οποία, στην πραγματικότητα, ήταν ανέντιμη σε παγκόσμια κλίμακα. Επί του παρόντος δεν υπάρχει διεθνής οργανισμός που να επιβλέπει τη μεταρρύθμιση για ένα πιθανό διεθνές εταιρικό δίκαιο για παγκόσμιες εταιρείες.

Η Wirecard απέτυχε ως "μονάδα παραγωγής". Η Wirecard εκπροσωπήθηκε στον κόσμο ως μια παραγωγική εταιρεία, με πόρους και κεφάλαια και πωλήσεις και κέρδη. Στην πραγματικότητα, η Wirecard απορρόφησε κεφάλαιο και δεν έκανε κέρδη και διαφήμιζε πωλήσεις που δεν ήταν πραγματικοί ή βελτιωμένοι πόροι. Η εταιρεία δεν αποκόμιζε κέρδη και κατανάλωσε κεφάλαια για να πληρώσει για πρόχειρες λειτουργίες της. Μερικοί μανάτζερ έκλεψαν ακόμη και χρήματα από την Wirecard.

Και ιστορικά, η δράση της Wirecard συνέχισε να εκτυλίσσεται το 2021 και το 2022. Το περασμένο έτος, ο Jack Ewing συνόψισε τη συνεχιζόμενη τότε δράση σχετικά με τη Wirecard: «Ο πρώην διευθύνων σύμβουλος της Wirecard συνελήφθη την Τετάρτη με νέες κατηγορίες αφού οι εισαγγελείς στο Μόναχο είπαν ότι είχαν αποκαλύψει στοιχεία ότι η αφερέγγυα εταιρεία πληρωμών είχε χρησιμοποιήσει δημιουργική λογιστική για να εξαπατήσει πιστωτές ύψους 3,7 δισεκατομμυρίων δολαρίων (Betz & Kim, 2021).

Οι κατηγορίες αυξάνουν σημαντικά την κλίμακα των χρηματοοικονομικών συντριμμιών που άφησε η Wirecard και θα ενισχύσουν την πίεση στις γερμανικές ρυθμιστικές αρχές και τους εξωτερικούς ελεγκτές που δεν κατάφεραν να αποκαλύψουν παρατυπίες παρά τα προειδοποιητικά σημάδια που χρονολογούνται περισσότερο από

μια δεκαετία. Ο Markus Braun, ο πρώην διευθύνων σύμβουλος, και δύο άλλα πρώην στελέχη της Wirecard συνελήφθησαν νωρίς την Τετάρτη, αφού οι εισαγγελείς «διεύρυναν σημαντικά» την έρευνά τους για την εταιρεία..

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών, η οποία επιβλέπει το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ότι θα εξέταζε εξονυχιστικά τις ρυθμιστικές αρχές τραπεζών και λογιστικών αρχών της Γερμανίας αφού η Wirecard αποκάλυψε πιθανές αδυναμίες. Οι μέτοχοι μηνύουν την EY, παλαιότερα γνωστή ως Ernst & Young, υποστηρίζοντας ότι η εταιρεία συμβούλων έκανε κακή δουλειά ελέγχοντας τα βιβλία της Wirecard. Η EY είπε ότι ήταν επίσης θύμα της απάτης». (Ewing, 2020).

Επίσης, η υπόθεση Wirecard έχει επισημάνει αρκετούς ρόλους που επιτρέπουν στις αγορές να λειτουργούν σωστά, όπως: εταιρική ηγεσία, ρυθμιστικές αρχές, ελεγκτές, οικονομικοί αναφορείς. Επομένως, η θεωρία ρύθμισης πρέπει να περιλαμβάνει όλα αυτά τα είδη ρόλων στην εξήγηση του τρόπου λειτουργίας της αγοράς.

Η ελεγκτική αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της επιστήμης των επιχειρήσεων καθώς ο ρόλος της είναι τέτοιος που αποτελεί παράγοντα ασφάλειας και διαπίστευσης ως προς την κοινωνία και τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι η επιχειρηματικότητα πραγματοποιείται με τρόπο έντιμο και ηθικό, ενώ ταυτόχρονα επιβεβαιώνει την πραγματικότητα των ελεγχόμενων μεγεθών. Με άλλα λόγια, η ελεγκτική έχει τον ρόλο της διασφάλισης του γενικότερου συμφέροντος και με αυτήν την έννοια, ο ρόλος της εκτός από σημαντικός είναι και επιβεβλημένος. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της μεγάλης ανόδου της επιχειρηματικότητας στο διαδίκτυο, νέοι ρόλοι, προκλήσεις και κίνδυνοι έχουν ανακύψει, ούτως ώστε να κρίνεται σκόπιμη η ριζική αναθεώρηση του ρόλου και του τρόπου με τον οποίο ασκείται πλέον σήμερα ο έλεγχος στις επιχειρήσεις,

Με αυτήν την έννοια, ο σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν αφενός η ανάλυση του σύγχρονου πλαισίου μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα στις μέρες μας ο έλεγχος των επιχειρήσεων και αφετέρου η ανάδειξη των αδυναμιών του πλαισίου στην προώθηση του δημοσίου συμφέροντος στην περίπτωση της απάτης της εταιρίας Wirecard, η οποία δραστηριοποιήθηκε στον χώρο της Fintech τα προηγούμενα χρόνια, δημιουργώντας το πρώτο μεγάλο σκάνδαλο στον τομέα αυτό.

Αρχικά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι θεωρητικές προσεγγίσεις που παρουσιάστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια κατέδειξαν την σημασία όχι μόνο του ελέγχου αυτού καθαυτού, αλλά και μια σειρά από άλλες παραμέτρους που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα του ελέγχου αυτού. Σε αυτό το πλαίσιο, θέματα που έχουν να κάνουν με το μέγεθος και τους ρόλους του διοικητικού συμβουλίου, θέματα εφαρμογής πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και προσανατολισμού της επιχείρησης προς την βιώσιμη ανάπτυξη, θέματα αμοιβών των ελεγκτών, μαζί με θεωρητικά θέματα, όπως η αναθεώρηση της θεωρίας του τριγώνου της απάτης, αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού στα πλαίσια της εργασίας. Όπως φάνηκε από την ανάλυση που προηγήθηκε, όλα τα παραπάνω θέματα είναι πολύ σημαντικά για την διαδικασία του ελέγχου και την ποιότητα της παραγόμενης πληροφορίας από αυτόν.

Ωστόσο, όπως φανερώθηκε στην μελέτη της περίπτωσης της Wirecard, στον βαθμό που μια εταιρία δρα και δραστηριοποιείται σε ένα νέο αρρυθμιστο πλαίσιο (ή αν όχι αναγκαστικά αρρυθμιστο, τουλάχιστον όχι όσο το δυνατόν αυστηρό) οι νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες που αυτές προσφέρουν καταρρίπτουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα των παραδοσιακών προσεγγίσεων ελέγχου. Η Fintech αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα νέου κλάδου της οικονομίας πλήρως ψηφιοποιημένου και παγκοσμιοποιημένου όπου εταιρίες όπως η Wirecard δρουν στα όρια της αποδοχής και των ελέγχων.

Αυτό υπογραμμίζει με τον πιο εμφατικό τρόπο την ανάγκη για ένα νέο παγκοσμιοποιημένο ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας, το οποίο θα είναι υποχρεωμένες οι εταιρίες να ακολουθούν. Αυτό το πλαίσιο θα πρέπει πρώτα να λειτουργήσει σε επίπεδο Ρυθμιστικών Αρχών και στην συνέχεια, οι ελεγκτικές εταιρίες να προσπαθήσουν να εφαρμόσουν απαρέγκλιτα.

Ωστόσο, πριν την ολοκλήρωση της εργασίας θα πρέπει να σημειωθεί ότι περιπτώσεις όπως αυτή της εν λόγω εταιρίας που περιγράφηκε στην παρούσα εργασία, παραδοσιακά αποτελούν την ευκαιρία και το έναυσμα για το σύστημα να αντιληφθεί τις αδυναμίες των προηγούμενων ρυθμίσεων και να προσχωρήσει σε νέες ρυθμίσεις που να ανταποκρίνονται πιο αποτελεσματικά στις ανάγκες της εκάστοτε εποχής.

- Abernathy, L., Kang, T., Krishnan, G. & Wang, C. (2018). Is there a relation between residual audit fees and analysts' forecasts? *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 33(3), 299-323.
- Abu, S. (2021). Audit committee characteristics and audit fees of listed consumer goods sector in Nigeria. SSRN.
- Adams, C. (2015). The Inter- national Integrated Reporting Council: A call to action. *Critical Perspectives on Accounting*, 27, 23-28.
- Agoglia, P., Hatfield, F. & Lambert, T. (2015). Audit team time reporting: An agency theory perspective. *Accounting, Organizations and Society*, 44, 1–14.
- Ahsan, H. & Jiang, H. (2015). Corporate Governance and Financial Reporting Quality in China: A Survey of Recent Evidence. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 24, 29–45.
- Albrecht, S. (1991). Fraud in government entities: the perpetrators and the types of fraud. *Government Finance Review*, 7(6), 27–30.
- Aldamen, H., Hollindale, J. & Ziegelmayr, J. (2018). Female audit committee members and their influence on audit fees. *Accounting & Finance*, 58, 57–89.
- Ali, M., Singh, R. & Al-Akra, M. (2018). The impact of audit committee effectiveness on audit fees and non-audit service fees: Evidence from Australia. *Accounting Research Journal*, 31 (2), 174–191.
- Al-Jaifi, H., Al-Rassas, A. & AL-Qadasi, A. (2017). Corporate governance strength and stock market liquidity in Malaysia. *International Journal of Managerial Finance*, 13(5), 592–610.
- Al-Shaer, M. & Zaman, H. (2018). Credibility of sustainability reports: The contribution of audit committees, *Business Strategy and the Environment*, 15(12), 258-262.

Archambeault, D., De Zoort, F. & Holt, T. (2008). The need for internal auditor report to external stakeholders to improve governance transparency. *Accounting Horizons*, 22(4), 375–388.

Ashtana, S. & Boone, P. (2012). Abnormal audit fee and audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31(3), 1–22.

Bandyopadhyay, S. & Kao, L. (2001). Competition and Big 6 Brand Name Reputation: Evidence from the Ontario Municipal Audit Market. *Contemporary Accounting Research*, 18, 27-64.

Beerbaum, D. (2021). The future of audit after the Wirecard Accounting scandal – Proposal for a change in the payment model. SSRN.

Betz, F. and Kim, M. (2021) Economic Regulation and Corporate Governance: The Case of Wirecard. *Modern Economy*, 12, 1386-1423.

Bлага, L. (2020). Internal audit: Defining, objectives, functions and stages, *Studies in Business and Economics*. University of Sibiu.

Blay, A. & Geiger, A. (2013). Auditor fees and auditor independence: Evidence from going concern reporting decisions. *Contemporary Accounting Research*, 30(2), 579–606.

Boot, W. (2017). The Future of Banking: From Scale & Scope Economies to Fintech 29. *European Economy*, (2), 77-95.

Bozec, R. & Dia, M. (2017). Monitoring function of the board and audit fees: Contingent upon ownership concentration. *International Journal of Accounting & Information Management*, 25(1), 70–90.

Brazel, J. (2018). Do Auditors and Audit Committees Lower Fraud Risk By Constraining Inconsistencies Between Financial And Nonfinancial Measures? *Current Issues in Auditing*, 12, 7–15.

Bruce, D. (2020). Global study on occupational fraud and abuse. Association of Certified Fraud Examiners of the United States.

- Chambers, A. & Odar, M. (2015). A new vision for internal audit. *Managerial Auditing Journal*, 30(1), 34–55.
- Chi, W., Lisic, L. & Pevzner, M. (2011). Is enhances audit quality associated with greater real earnings management? *Accounting Horizons*, 25(2), 315–335.
- Choi, H., Kim, J. & Zang, Y. (2010). Do abnormally high audit fees impair audit quality? *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 29(2), 115–140.
- Collier, P., & Gregory, A. (1996). Audit committee effectiveness and the audit fee. *European Accounting Review*, 5(2), 177–198.
- Dey, A. (2008). Corporate governance and agency conflicts. *Journal of Accounting Research*, 46, 1143–1181.
- Dorseh, S. & Tevmouri, S. (2019). The impact of forensic auditors on corporate governance. *Journal of Accounting and Social Interests*, 9(3), 69–85.
- Drogalas, G., Nerantzidis, M., Mitskinis, D. & Tampakoudis, I. (2021). The relationship between audit fees and audit committee characteristics: Evidence from the Athens Stock Exchange. *International Journal of Disclosure and Governance*, 18(1), 24–41.
- Eilifsen, A., Kochetova, N. & Messier, F. (2019). Mitigating the dilution effect in auditors' judgment using a frequency response mode. *Behavioral Research in Accounting*, 31(2), 51–71.
- Elamer, A., Collins, G., Abdou, A., Owusu, M. & Awad, I. (2021). Are bank risk disclosures informative? Evidence from debt markets. *International Journal of Finance & Economics*, 26, 1270–1298.
- Erickson, M., Hanlonand, M. & Maydew, E. (2006). Is there a link between executive equity incentives and accounting fraud? *Journal of Accounting Research*, 44(1), 113–143.
- Erkens, M., Paugam, L. & Stolowy, H. (2015). Non-financial information: State of the art and research perspectives based on a bibliometric study. *Comptabilite Controle Audit*, 21, 15–92.

- Erwin, P. (2011). Corporate codes of conduct: The effects of code content and quality on ethical performance. *Journal of Business Ethics*, 99 (4), 535–548.
- Ettredge, M., Fuerherm, E. & Li, C. (2014). Fee pressure and audit quality. *Accounting, Organizations and Society*, 39, 247–263.
- Eugenio, T., Carreira, P., Miettinen, N. & Lourenço, I. (2021). Understanding students' future intention to engage in sustainability accounting: The case of Malaysia and the Philippines. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 12, 695–715.
- Farooq, M., Kazim, I., Usman, M. & Latif, I. (2018). Corporate governance and audit fees: Evidence from a developing country. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 12(1), 94–110.
- Fridrich, A., Imhof, A., Staender, S., Brenni, M. & Schwappach, D. (2022). A quality improvement initiative using peer audit and feedback to improve compliance. *International Journal for Quality in Health Care*, 34(3), 258-263.
- Garcia-Blandon, J. & Argiles-Bosch, M. (2018). Audit partner industry specialization and audit quality: evidence from Spain. *International Journal of Auditing*, 22(1), 98-108.
- Gibson Dunn. (2021). Consequences of Wirecard scandal: new requirements for corporate governance and audit of German listed companies.
- Gil-Marín, M., Vega-Muñoz, A., Contreras-Barraza, N., Salazar-Sepúlveda, G., Vera-Ruiz, S. & Losada, A. (2022). Sustainability Accounting Studies: A Metasynthesis. *Sustainability*, 14, 9533.
- Glover, M. (1997). The influence of time pressure and accountability on auditors' processing of nondiagnostic information. *Journal of Accounting Research*, 2(35), 213–226.
- Godker, K. & Mertins, L. (2018). CSR Disclosure and Investor Behavior: A Proposed Framework and Research Agenda. *Behavioral Research in Accounting*, 30, 37–53.
- Goicoechea, F., Gómez-Bezares, V. & Ugarte, F. (2019). Integrated reporting assurance: Perceptions of auditors and users in Spain, *Sustainability*.

- Gopal, K. & Visvanathan, K. (2009). Do auditors price audit committee's expertise? The case of accounting versus nonaccounting financial experts. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 24, 115–144.
- Gramling, A., Maletta, M., Schneider, A. & Church, B. (2004). The role of the internal audit function in corporate governance: A synthesis of the extant internal audit literature and directions for future research. *Journal of Accounting Literature*, 23(1), 194–244.
- Gul, A., Chen, C. & Tsui, L. (2003). Discretionary accounting accruals, managers' incentives, and audit fees. *Contemporary Accounting Research*, 20(3), 441–464.
- Hackenbrack, K. (1992). Implications of seemingly irrelevant audit evidence in audit judgment. *Journal of Accounting Research*, 30(1), 126–136.
- Hammer, G. & Pivo, F. (2017). The Triple Bottom Line and Sustainable Economic Development Theory and Practice, *Economic Development Quarterly*, 15,1478.
- Hammersley, S. (2011). A review and model of auditor judgments in fraud-related planning tasks. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(4), 101–128.
- Hernandez, I. & de Paula, B. (2020). Scientific mapping on the convergence of innovation and sustainability (innovability): 1990– 2018. *Kybernetes*, 50, 2917–2942.
- Ijiri, Y. (1983). On the accountability-based conceptual framework of accounting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 2, 75–81.
- Imoniana, J., Soares, R. & Domingos, L. (2018). A review of sustainability accounting for emission reduction credit and compliance with emission rules in Brazil: A discourse analysis. *Journal of Cleaner Production*, 172, 2045–2057.
- IOSCO. (2022). The Value of High-Quality Audits and the Importance of Funding an Independent Multi-stakeholder International Standard-setting Structure.
- Ismael, A., Ahmed, A., Yaba, A., Hamawandy, M., Abdullah, R., Jamil, D. & Sulaiman, A. (2020). The Effects of Computerized Accounting System on Auditing Process: A Case Study from Northern Iraq. *Solid State Technology*, 63(5), 8564-8578.

- Jaf, R. & hamid Ahmad, A. (2021). The Role of Accounting Mechanisms for Bank Governance in Improving the Quality of the Information Content of the Interim Financial Reports: An Exploratory Study of The Opinions of a Sample of Workers in Private Iraqi Banks Operating in The Kurdistan Region/Iraq. *QAlaai zanist journal*, 6(1), 279-305.
- Jagran, J. (2022). The Wirecard scandal: What is it? And all the details you need to know. Available at: <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/the-wirecard-scandal-1670247871-1>. [10/1/2023].
- Jizi, M. & Nehme, R. (2018). Board monitoring and audit fees: The moderating role of CEO/chair dual roles. *Managerial Auditing Journal*, 33(2), 217–243.
- Kaur, A. & Sumit, L. (2018). Stakeholder engagement in sustainability accounting and reporting: A study of Australian local councils. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31, 338–368.
- Khaksar, J., Salehi, M. & Lari DashtBayaz, M. (2021). The relationship between auditor characteristics and fraud detection, *Journal of Facilities Management*, 20(1), 79-101.
- Kinney, W. & Libby, R. (2002). Discussion of “The relation between auditors’ fees for non- audit services and earnings management”. *The Accounting Review*, 77(1), 107–114.
- Kinney, W. & Libby, R. (2002). Discussion of the relationship between auditors’ fees for nonaudit services and earnings management, *The Accounting Review*, 77, 107-114.
- Knapp, M. (1991). Factors that audit committee members use as surrogates for audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 10(1), 35-52.
- Koh, K. & Tong, Y. (2013). The effects of clients’ controversial activities on audit pricing. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 32, 67–96.
- Kordsachia, O., Focke, M. & Velte, P. (2022). Do sustainable institutional investors contribute to firms’ environmental performance? Empirical evidence from Europe. *Review of Managerial Science*, 16(5), 1409-1436.

- Kuang, F., Lee, G. & Qin, B. (2020). Whistleblowing Allegations, Audit Fees, and Internal Control Deficiencies. *Contemporary Accounting Research*, 38, 32–62.
- Lawson, P., Martin, S., Muriel, L. & Wilkins, M. (2019). How do auditors respond to FCPA risk? *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 38, 177–200.
- Lee, L. & Mande, V. (2005). The relationship of audit committee characteristics with endogenously determined audit and non-audit fees. *Quarterly Journal of Business and Economics*, 44, 93–112.
- Leung, P., Cooper, B., Perera, L. (2011). Accountability structures and management relationships of internal audit: An Australian study. *Managerial Auditing Journal*, 26(9), 794–816.
- Lipton, M. & Lorsch, J. (1992). A modest proposal for improved corporate governance. *The Business Lawyer*, 48(1), 59–77.
- Lobo, G. & Zhao, Y. (2013). Relation between audit effort and financial report misstatements: Evidence from quarterly and annual restatements. *The Accounting Review*, 88, 1385–1412.
- Luo, J., Peng, C. & Zhang, X. (2020). The impact of CFO gender on corporate fraud: Evidence from China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 63, 101404
- Lyon, J. & Maher, M. (2005). The importance of business risk in setting audit fees: Evidence from cases of client misconduct. *Journal of Accounting Research*, 43, 133–151.
- Lys, T. & Watts, L. (1994). Law suits against auditors. *Journal of Accounting Research*, 32(3), 65-89 (Supplement).
- Malik, M. (2015). Value-Enhancing Capabilities of CSR: A Brief Review of Contemporary Literature. *Journal of Business Ethics*, 127, 419–438.
- Martin, R. (2019). Examination and implications of experimental research on investor perceptions. *Journal of Accounting Literature*, 43, 145–469.

Mazutis, D., Hanly, K. & Eckardt, A. (2022). Sustainability (Is Not) in the Boardroom: Evidence and Implications of Attentional Voids. *Sustainability*, 14(14), 8391.

McCrum, D. (2020). Wirecard: the timeline. Available at: <https://www.ft.com/content/284fb1ad-ddc0-45df-a075-0709b36868db>. [15/1/2023].

Mihret, D. (2014). How can we explain internal auditing? The inadequacy of agency theory and a labor process alternative. *Critical Perspectives on Accounting*, 25(8), 771–782.

Mvunabandi, J., Nomlala, B. & Harold, P. (2022). The practicality of forensic auditing techniques to detect non-government organisations' financial statement fraud in South Africa using a proactive approach. *Indonesian Journal of Accounting and Auditing*. 26(1), 76-88.

Nappi, V. & Rozenfeld, H. (2015). The incorporation of sustainability indicator into a performance measurement system, 12th Global conference on sustainability manufacturing, (26), pp. 7-12

Navaretti, G., Calzolari, G. & Pozzolo, A. (2020). What are the wider supervisory implications of the Wirecard case? Study Requested by the ECON committee.

Nhamo, G., Dube, Kaitano, T. & Muchaiteyi, F. (2021). Sustainable Development Goals for Society. Sustainable Development Goals Series.

Onaolapo, A., Ajulo, O. & Onifade, H. (2017). Effect of audit fees on audit quality: evidence from cement manufacturing companies in Nigeria, *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*, 5(1), 6-17.

Ozkan, N. (2007). CEO compensation and firm performance: An empirical investigation of UK panel data. Available at: <http://ssrn.com/abstract=1102703>. [15/1/2023].

Palmrose, Z. V. (1988). An analysis of auditor litigation and audit service quality. *The Accounting Review*, 63(1), 55-73.

Pelizzon, L., Langenbucher, K., Leuz, C., & Krahn, J. (2020). The Wirecard scandal: What needs to change. <https://cepr.org/voxeu/columns/wirecard-scandal-what-needs-change>. [18/1/2023].

Popoola, O., Ahmad, A. & Samsudin, R. (2014). Forensic accounting knowledge and mindset on task performance fraud risk assessment. *International Journal of Business and Management*, 9(9), 118–134.

Porter, B., Simon, J. & Hatherly, D. (2003). *Principles of external auditing*. New York: John Wiley & Sons.

Prabowo, Y. (2021). Retooling our anti-corruption arsenals: Exploring the potential use of CAQDAS in the corruption investigation. *Journal of Money Laundering Control*, 24(1), 111–136.

Prawitt, D., Smith, J. & Wood, D. (2009). Internal audit quality and earnings management. *The Accounting Review*, 84(4), 1255–1280.

Rahayu, S. & Rahayu, Y. (2020). Internal auditor's role indicators and their support of good governance. *Cogent Business & Management*, 7, 1- 14.

Rashid, A. (2017). The Importance of Audit Procedure in Collecting Audit Evidence/Case of Kurdistan Region/Iraq. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 4(2), 15.

Ratnasari, D. (2021). The effect of abnormal audit fee on audit quality, *JASA*, 5 (1), 64-76.

Rezaee, Z. (2002). *Financial statement fraud: Prevention and detection*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Ruankaew, T. (2016). Beyond the fraud diamond. *International Journal of Business Management and Economic Research*, 7(1), 474–476.

Sarens, G. & Abdolmohammadi, M. (2011). Monitoring effects of the internal audit function: Agency theory versus other explanatory variables. *International Journal of Auditing*, 15, 1–20.

Schelleman, C. & Knechel, R. (2012). Short-term accruals and the pricing and production of audit services. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 29(1), 221–250.

Shah, K. (1988). Exploring the influences and constraints on creative accounting in the United Kingdom. *European Accounting Review*, 7(1), 83-104.

Shahzad, K., Pouw, T., Rubbaniy, G. & El-Temtamy, O. (2018). Audit quality during the global financial crisis: the investors' perspective, *Research in International Business and Finance*, 45, 94-105.

Sidhu, K. (2009). Anti-corruption compliance standards in the aftermath of the Siemens scandal, *German Law Journal*, 10(8), 1343-1354.

Sorunke, A. (2016). Personal ethics and fraudster motivation: The missing link in fraud triangle and fraud diamond theories. *International Journal of Academic Research in Business and Social Science*, 6(2), 159– 165.

Stefan, N. (2022). https://www.washingtonpost.com/business/how-wirecard-went-from-fintech-star-to-criminal-court/2022/12/08/918d5fde-7705-11ed-a199-927b334b939f_story.html. [16/1/2023].

Stice, J. (1991). Using financial and market information to identify pre-engagement factors associated with lawsuits against auditors. *The Accounting Review*, 66(3), 516-533.

Sultana, N. & Van der Zahn, L. (2015). Audit committee characteristics and audit report lag. *International Journal of Auditing*, 2(19), 72–87.

Sultana, N., Singh, D. & Rahman, A. (2019). Experience of audit committee members and audit quality. *European Accounting Review*, 28, 947–975.

Tarba, N. & Rusu, A. (2011). Considerations regarding the impact of creative accounting on the quality of the information presented in the annual financial statements. *Financial Audit*, 9, 11.

Thottoli, M. (2022). A study on listed companies' compliance with value-added tax: The evolving role of compliance officer in Oman. *Public Policy and Administration*, 25, 89–98.

Trimble, M., Ren, Y. & Sankara, J. (2022). An Investigation Into the Causes and Impact of the Incredible Fraud and Collapse of Wirecard.

Van Liempd, D. & Busch, J. (2013). Biodiversity reporting in Denmark. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 26, 833–872.

Velte, P. (2018). Does gender diversity in the audit committee influence key audit matters' readability in the audit report? UK evidence. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25, 748–755.

Vysochan, O., Hyk, V., Vysochan, O. & Olshanska, M. (2021). Sustainability Accounting: A Systematic Literature Review and Bibliometric Analysis. *Quality - Access to Success*, 22, 95–102.

Wilken, A. (2016). Assessing the relevance of external auditors and forensic accountants when performing fraud risk assessments. North-West University.

World Bank Institute (2008). Fighting Corruption through Collective Action, World Bank Institute.

Worthy, S. (1984), Manipulating profits: How is it done? *Fortune*, 25, 50-54.

Wu, H., Changa, Y., Li, J. & Zhu, X. (2022). Financial fraud risk analysis based on audit information knowledge graph. The 8th International Conference on Information Technology and Quantitative Management (ITQM 2020 & 2021).

Wu, X. (2005). Firm accounting practices, accounting reform and corruption in Asia, *Policy and Society*, 24(3), 53-78.

Yue, X., Wu, Y., Wang, Y. & Chu, C. (2007). A review of data mining-based financial fraud detection research. *Networking and Mobile Computing*, (2007) 5519-5522.

Zaman, R., Nadeem, M. & Carvajal, M. (2021). Corporate governance and corporate social responsibility synergies: evidence from New Zealand. *Meditari Accountancy Research*, 29(1), 135-160.